№ 108 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 22 ՄԱՅԻՍԻ

1912
ՔԱՌԱՍՈՒՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ" Сергіевская ул., № 5
Tiflis, Rédaction „Mschak"
Խմբագրատան տէլէֆօն № 2—53.

ՄՇԱԿ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամենուրեք.
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.
Տպարանի տէլէֆօն № 67.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 22 ՄԱՅԻՍԻ № 108

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՄՇԱԿ
ՔԱՌԱՍՈՒՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ
Հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ". TIFLIS, Rédaction du journal „MSHAK".
Յայտարարութիւնների համար պետք դիմել. I երեսի վրա իւրաքանչիւր տողա-տեղին (պետիտ)—20 կ., IV երեսի վրա—10 կոպ.
Կովկասից դուրս ստացվող յայտարարութիւնները բացառապէս ընդունվում են՝ Մոսկվայում—Центральная Контора Объявленій Торгов. Дома Л. и Э. Метцль и К°, Мясницкая, д. Сытова, և նրա բաժանմունքներում—Պետերբուրգում՝ Морская, 11, Վարշավայում՝ Маршальковская, 130, Կիեւում՝ Большая, 38, Փարիզում՝ 8 Площадь Биржи.
ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

ՅՈՒՆԻՍԻ 1-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ ՏԱՐՎԱՅ ՎԵՐՋԸ 6 ՌՈՒԲ.
Հասցէն փոխելու համար պետք է ուղարկել նախ հին հասցէն եւ 40 կ. նամականիշով. ՀԻՆ ՀԱՍՑԷՆ եւ 40 կ. չուղարկողների խնդիրները հասցէն փոխելու վերաբերմամբ ԿԸ ՄՆԱՆ ԱՆՀԵՏԵՒԱՆՔ.

„Մ Շ Ա Կ Ի"
ՅՈԲԵԼԵԱՆԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԲԻՒՐՈՆ
յայտնում է ի գիտութիւն հասարակութեան, որ ցանկացողները՝ ներկայ լինել
„ՄՇԱԿԻ" ՅՈԲԵԼԵԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԻՆ
Շաբաթ, մայիսի 26-ին
ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ
Կարող են վաղօրօք ձեռք բերել մուտքի տոմսակ, դիմելով Բիւրոյին:
(«Մշակի» խմբագրութեան գրասենեակ, Սերգիէվսկայա, № 5)։
Բիւրօն որոշել է տոմսակները տալ էժանացրած գներով, որպէսզի հանդէսը մատչելի լինի ամենքի համար, ուստի եւ բաւարարութիւն կը տրվի եղած պահանջներին հերթով, յայտնված պահանջի առաջնութեան կարգով։ Տոմսակներ կարելի է ստանալ սկսեալ երկուշաբթի օրից, ամսիս 21-ից, ժամը 10—3-ը, մինչեւ մայիսի 25-ը ուրբաթ օր։
Իսկ պատգամաւորները եւ հիմնարկութիւնների ներկայացուցիչները, որոնց համար առանձին պատուաւոր տեղեր են յատկացված, պէտք է նոյնպէս վաղօրօք յայտնեն Բիւրոյին իրանց հասցէն, որպէսզի կարելի լինի իր ժամանակին ուղարկել կամ յանձնել իրանց յատկացված տոմսակները: 0—2

Շոգենաւային եւ Առեւտրական Ռուսական Ընկ.-ը
Русское Общество Пароходства и Торговли
(Ընկ. նաւախումբը բաղկացած է 81- շոգենաւից, 25.000,000 րուբ. արժող.)
սրանով յայտնում է ի գիտութիւն, որ ներկայ մայիսի 11-ից ՂՐԻՄ-ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ գծով, Օդեսայի, միջանկեալ նաւակայանների և Փօթիի միջև նշանակված է առանձին մարդատար շոգենաւային երթեւեկութիւն. Փօթիից մեկնելով հինգշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 10-ին, հասնում են Օդեսա երկուշաբթի օրերը «Տրուվոր» և «Վէստա» շոգենաւերը, որոնց վրայի մարդատար բաժանմունքները մեծացված են և վերանորոգված։ Թիֆլիսի գործակալութիւնը (Վելիամինօվսկայա փողոց 18, տելէֆօն 11), ընդունում է եւ ապահովագրում ապրանքներ թէ ճանապարհին եւ թէ պահեստներում, շատ ձեռնտու գներով։
Նոյն տեղը վաճառվում են տոմսակներ բոլոր պօստային-մարդատար շոգենաւերով երթեւեկելու համար, որպիսի շոգենաւերը մեկնում են Բաթումից եւ Փօթիից արտասահման եւ Ղրիմի ու Կովկասի նաւակայանները։
(ա.օ.) տn. 359. 2—2 Գործակալ՝ Ս. Խ. ՍՈՒԼԽԱՆԵԱՆ

ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
Երկուշաբթի, մայիսի 28-ին
կը կայանայ միայն ՄԷԿ
ՀԱՄԵՐԳ
կոմպօզիտոր Վ. Գ. ԶԱՎԱԴՍԿԻԻ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԱՑՏՆԻ ԿԱՊԷԼԼԱՅԻ
Կը կատարվեն խմբական երգեր Չայկովսկիից, Րիմսկի-Կորսակովից, Ռուբինշտէյնից, Գունոյից, Գրէչանինովից, Արաից, Զէմնօկովից և այլ կոմպօզիտօրներից։
Խումբը բաղկացած է 40 հոգուց։
Մանրամասնութիւնները աֆիշաներում։ Սկիզբը երեկ. ժ. $8^{1}/_{2}$-ին։ Տոմսակները վաճառվում են թատրօնի կասսայում։
(կ.) տn. 365. 2—1

ՊԱՍՏԱՌՆԵՐ
(ОБОИ)
ԵՂԲ. ՏԱՐՆՕՊՈԼ
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻ
Բաժանմունքը Թիֆլիսում, Գոլ. պր. 21, տուն Արտիստական Ընկ., տէլէֆօն № 355.
Պահեստում միշտ կան մեծ քանակութեամբ բնտիր պաստառներ ամենավերջին ոճով,
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻՆ ԻՍԿԱԿԱՆ ԳՆԵՐՈՎ
8 կոպ. սկսած մինչև 6 ր. իւրաքանչիւր րուլօն։ Ունի պահեստներ Ռուսաստանի գլխաւոր քաղաքներում։
ՆՄՈՒՇՆԵՐԸ ՈՒՂԱՐԿՎՈՒՄ ԵՆ ՁՐԻ:
(ե.ու.) տn. 154. 50—21

Բ Ժ Ի Շ Կ
Տ. ՄԱԿԱՐԵԱՆ
Մասնագէտ սիֆիլիս, միզասեռական վեներական եւ կաշուի հիւանդութիւնների, վերսկսեց ամառվայ ընդունելութիւնը
ՊԵԱՏԻԳՈՐՍԿՈՒՄ
Верхній бульв., д. Зипаловой.
(օ. մ.) տn. 353. 12—2

ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Այն սրտագին ոգևորութիւնը և այն գաղափարակցական ողջագուրանքները, որոնցով համակված է «Մշակի» շուրջ տարածված մթնոլորտը ներկայ յօբելեանական օրերում, ցոյց են տալիս մեզ, որ հասարակական բարեշինութեան գործը դարձել է բարոյական տենչանք մեր սերնդի մի մեծագոյն մասի համար։

Այդ տենչանքը արդէն ունեցել է համակրելի արդիւնքներ և թելադրում է նորանոր ջանքեր աւելի ընդարձակ և հիմնաւոր նուաճումների համար առաջիկայում։

Այդ նուաճումները կը լինեն հսկայական, երբ ժողովրդի կուլտուրական բոլոր ոյժերը կարթնանան դրական գործունէութեան համար, երբ ժողովրդական հանճարի ստեղծագործական ոգին ուժգին զեղմունքով կը թափանցէ հասարակաշէն գործառնութիւնների մէջ և կը բեղմնաւորի նրանց կենսունակ աշխատանքով անընդհատ բարեշրջումների համար։

Ժողովրդի առաջադիմութեան գործը մենք աշխատել ենք լայն իմաստով ըմբռնել և ժողովրդի բարօրութիւնը տեսնել նրա մտաւոր, բարոյական և նիւթական բազմակողմանի և ընդարձակ զարգացման մէջ։

Այդ պատճառով ամեն ջանք ենք գործ դրել, որ ժողովրդական պահանջների, կարիքների և իղձերի ձայնը հնար եղածին չափ աւելի հարազատօրէն արտայայտվի հրապարակի վրա՝ դառնալով քննութեան նիւթ հասարակական օրգանի էջերում։

Ուշադիր կերպով վերաբերվելով մեր ժողովրդական կեանքին, մենք նկատում ենք, որ այնտեղ սկսում են կուլտուրական նոր մտածողութիւններ առաջ գալ, որ գրականութեան և մըտաւոր գործողների քարոզը սկսել է առողջաբնոյթ խմորումներ առաջացնել, որոնք պէտք է նպաստեն ժողովրդի կուլտուրական առաջխաղացութեանը և զարգացմանը մօտաւոր ապագայում։

Մեծ է աշխատանքի ասպարէզը, գրաւիչ է հեռանկարը։

Որքա՜ն մշակների կարիք կայ, որքա՜ն ուղեղների և ձեռքերի անդուլ աշխատանքի պահանջ։

Զգալով կառուցանելի հասարակական շէնքի մեծութիւնը՝ մենք կարող էինք միայն մի խորին վիշտ զգալ, որ մեր հասարակութեան գիտակից և կարող մասը դեռևս չէ գործադրում այն ոյժերը և միջոցները, որոնցով նա կարող էր ծանրանալ արքիմեդեան այն լծակի ծայրի վրա, որով կարելի էր աշխարհներ շարժել տեղից։

Ժողովրդական առաջադիմութեան խոշոր գործը հազարաւոր մարդկանց աշխատանքի պահանջ ունի և իւրաքանչիւր կուլտուրական ոյժ պէտք է հանդէս գայ գործելու և իրան վերապահված դրական դերը կատարելու։

Այդպէս ենք ըմբռնել ժողովրդական կարիքի ընդարձակութիւնը և, որքան հնարաւորութիւն ենք ունեցել, խրախոյս ենք կարդացել մարդկանց նուիրվելու ժողովրդական բարեշինութեան գործին։

Մեր առջև անցել են թոթովանքի աստիճանի վրա կանգնած սկսնակներ և իրանց գործունէութեան շրջանները տօնակատարող յօբելեարներ։ Մենք ողջունել ենք նրանց այն դրական գործի համար, որ տեսել ենք և վերապահել ենք իրաւունք մեր քննադատական խօսքով ասել այն, ինչ որ կարևոր ենք համարել հասարակութեան շահերի նկատառութեամբ։

Այսպէս ըմբռնելով ժողովրդական բարօրութեան վեհագոյն նպատակի իրագործման պարտականութիւնը, մենք տոգորված ենք այն զգացմունքով, որ հասարակաշէն խոշոր գործը օրէ-օր կը գրաւէ աւելի ու աւելի մեծ թւով աշխատաւորներ և որ ամեն մի նոր կուլտուրական տօն մեզ աւելի ու աւելի կոգևորի դէպի լուսաւոր գործունէութիւն և դէպի գաղափարական առաքելութիւն։

Արթնացնել ժողովուրդը դէպի կուլտուրական գործունէութիւն, աջակցել ժողովրդին մաքառելու իր կեանքի խոչընդոտների դէմ և մշակել նրա համար փրկարար գործունէութիւնների ուղուագծեր՝ ահա հոյակապ մի առաքելութիւն, որ պահանջում է բազմաթիւ աշխատաւորներ հասարակական անդաստանում բեղմնաւոր գործունէութիւն հաստատելու համար։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

19 և 20 մայիսի

Լիվադիա.— (Պաշտօնական)։ Երէկ պալատի մինիստրի և հերթապահ ադիւտանտի ուղեկցութեամբ Կայսրը այցելեց թոքախտաւոր զինուորների Եալտայի սանատօրիումը։ Կայսրը անցաւ շինութեան միջով, արժանացնելով հիւանդներին ողորմած խօսքերի։

—

Փարիզ.—Ժամանեց նիդէրլանդական թագուհին ամուսնու հետ և կայարանում ընդունվեց հանրապետութեան նախագահից և բոլոր մինիստրներից։ Երեկոյեան նախագահի մօտ կայացած ճաշին Ֆալիէրը և թագուհին բաժակաճառեր փոխանակեցին։ Յետոյ բարձրապատիւ հիւրերը Ֆալիէրի հետ ներկայ գտնվեցին օպերային ներկայացմանը։

—

Վեստլար.—Անգլիական զինուորական մինիստր Հօլդէնը մեկնեց Անգլիա։

—

Մալտա.—Ասկվիտ, Չէրչիլլ և Կիտչեներ վերջացրին նաւահանգիստը դիտելը։ Չէրչիլլը պաշտօնական հաղորդագրութեան մէջ վկայում է նաւահանգստի և նաւաշինարանների լաւ կարգաւորումը խաղաղ ու պատերազմական ժամանակի տեսակէտից։

—

Փարիզ.—Արտաքին գործերի մասնաժողովի մէջ Պուանկարէն հաղորդեց, որ Մուլայ-Հաֆիդը վստահեցրել է գեներալ Լիոտէին, թէ նա վճռել է այլևս չը յարուցել հրաժարականի հարցը։

—

Լօնդօն.—Աշխատանքները աստիճանաբար վերսկսվում են։

Նաւահանգստային իշխանութիւնների նախաձեռնութեամբ կայացաւ բանւորների տէրերի կօնֆերէնցիան։ Որոշվեց չընդունել կառավարութեան առաջարկած այն կազմակերպութիւնը, որի որոշումները պարտադիր էին լինելու բոլոր անդամների համար։

—

Բրիւսէլ.—Պատգամաւորների պալատի և սենատի ընտրութիւնները ընթանում են հանգիստ։

—

Բէլգրադ.—Պաշտօնական «Սամօուպրավա», ողջունելով բօլգար պատուիրակների գալուստը, գրում է. «Սերբ-բօլգարական կօմիտէտի ներկայացուցիչները հանդիսանում են իսկական գործակիցներ Բալկանների հանգստութեան ու խաղաղութեան գործում»։

Ի նկատի ունենալով որ յաճախ սահմանակից գիւղերն են ապաստանում առնաուտ հրոսակախմբեր, կառավարութիւնը իր դեսպանի միջոցով առաջադրութիւն արեց Բ. Դրան։ Որոշվեց ուժեղացնել Թիւրքիայի կից սահմանապահ դիրքերը։

—

Աթէնք.—Կրետացի պատգամաւորները միաձայն վճռեցին վաղը գնալ պատգամաւորների պալատ։

—

Նիւ-Եօրկ.—Նախագահ Գոմէց թոյլ տուեց ամերիկական զօրքերին ափ իջեցնել՝ օտարազգիների կեանքն ու գոյքը պաշտպանելու համար։

—

Բրիւսէլ.—Պատգամաւորների պալատի և սենատի առաջիկայ ընտրութիւնների առիթով կառավարութիւնը ձեռք է առել ընդարձակ ոստիկանական ու զինուորական միջոցներ՝ կարգ ու կանոնի պահպանութեան համար։

—

Պետերբուրգ.—Իրկուտսկ մեկնեց սենատոր Մանուխինը իր պաշտօնեաների հետ՝ Լէնայի ոսկեհանքերի դէպքերի քննութեան համար։

—

Պետերբուրգ. — Տեղեկատու բիւրօն յայտնում է. «Դօնեան աւազանի շրջանում մասսայական գործադուլների մասին լրագիրների հաղորդած ստայօդ լուրերը ստիպում են կառավարութեան յիշեցնել մամուլին, որ նա պէտք է զգուշութեամբ վերաբերի ամեն տեսակ անճիշդ լուրերին ու տեղեկութիւններին, իմանալով, որ կարգ ու կանօնի պահպանութիւնը իւրաքանչիւր պետութեան և հասարակութեան անմիջական պարտականութիւնն է կազմում»։

Ռուս ժողովրդի միութեան և ռուս մարդկանց համագումարները փակվելուց առաջ մի ամենահպատակ ուղերձ պատրաստեցին, որ ներկայացվելու է Թագաւոր Կայսրին յատուկ պատգամաւորութեան միջոցով։

—

Բերլին.—Ուղարկվեց Օստէն-Սակէնի մարմինը։ Ռուսաց հաւատարմատարը դրեց արծաթէ պսակ։ Բացի Վիլհէլմ կայսրի և պետական կանցլերի պսակներից, դրված են ուրիշ բազմաթիւ պսակներ 3 գնդից և բարձրաստիճան անձերի կողմից։

—

Խուարէզ (Մէկսիկա).—Զինուագուաւյում դրութիւնը լուրջ է։

ԲՕԼԳԱՐԱԿԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

19 և 20 մայիսի

Սօֆիա.— Ֆէրդինանդ թագաւորը Բօրիս և Կիրիլ իշխանների և մինիստր Գէշօվի հետ երեկոյեան մեկնեց Վիէննա՝ աւստրիական կայսրին այցելելու համար։

—

Վիէննա.—Եկաւ Ֆէրդինանդը իր ամուսնու և արքայազների հետ. կայարանում դիմաւորեցին Ֆրանց-Յօվսէփ կայսրը և Վիէննայում գտնվող բոլոր արքիդքսերը։ Կայարանից նոցին մեծութիւնները բաց կառքերով մեկնեցին Հօֆբուրգ, ողջունվելով հասարակութիւնից։

Միայն երկու լրագիր են առաջնորդողներ նուիրել բօլգարական թագաւորի գալստեան։

Աւստրիայի առևտրական բալանսի պասիվը առաջին 4 ամիսներում արտայայտվեց 124 միլիօնով աւելի, քան անցեալ տարի։

—

Վիէննա.—Հասնելով Հօֆբուրգ, բօլգարական թագաւորական զոյգը դիմաւորվեց արքիդքսուհիներից, բարձր պալատական և պետական պաշտօնեաներից, յետոյ այցելեց կայսրին։ Երեկոյեան կայացաւ պաշտօնական ճաշ, որից յետոյ հիւրերը ներկայ եղան պալատական թատրոնում «Զիգֆրիդ» օպերային։

Առաւօտը բօլգարական զոյգը այցելութիւններ գործեց կայսերական գերդաստանի անդամներին։ Ժամը 12-ին տրվեց նախաճաշ արքիդուքս Ֆրանց Ֆէրդինանդի մօտ։

Ազգաբնակութիւնը բարձր հիւրերին ընդունում է ցնծութեամբ։

Երեկոյեան ի պատիւ թագաւորական ընտանիքի Շէնբրուննում տեղի ունեցաւ պաշտօնական ճաշ, որին ներկայ էին կայսր Ֆրանց-Յօվսէփը, կայսերական տան անդամները, Սակսէն-Կօբուրգի տան անդամները, արտաքին գործերի մինիստրներ Բէրհտօլդ ու Գէշօվ և մնացած իշխանաւորները։ Ճաշից յետոյ կայսերական գերդաստանի անդամները ներկայ եղան երգիչների Վիէննայի միութեան համերգին։

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

19 և 20 մայիսի

Կաշգար.—Կազմակերպվեց կօնվէնտ 16 հոգուց բաղկացած, որի մէջ մտան բոլոր մարդասպանները և յեղաշրջման գաղտնի ղեկավարները, որոնք պատկանում են մի կուսակցութեան, որի պլատֆօրման մօտ է անիշխանութեան։ Բոլոր պաշտօնեաները հանդիսանում են կօնվէնտի զէնք։

—

Մուկդէն.—Մանջուրիայի ոստիկանական զօրքերի հրամանատարը խունխուզների շատանալու պատճառով միջնորդում է ուղարկել ոստիկանական զօրախմբեր գնդակացիրներով։

Զօրքերի մէջ կարգապահութիւնը թուլանում է ռոճիկները չը տալու պատճառով։ Դունցինսիանի մօտերը մի կռւի մէջ սպանվեցին 4 օֆիցէր և 20 զինուոր։

—

Ուրգա. — Խուտուխտան Խարացինի նահանգապետ Գունսանօրբին նշանակեց ներքին Մօնղօլիայի փոխարքայ։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

19 մայիսի

Թէհրան. — Քիրմանշահը վերցրին կառավարական զօրքերը առանց կռւի։ Սալար-ուդ-Դօվլէն փախաւ յայտնի չէ ուր։

—

Թաւրիզ.—Սօուջ-Բուլաղից հաղորդում են, որ թիւրքերը մի վաշտ են ուղարկում Սերդէշտ և Բանու երկու թնդանօթներով, մի ուրիշ վաշտ էլ՝ Սուլդուզ և Լահիջան։

Շուջա- ուդ - Դօվլէի կարգադրութեամբ ձերբակալվեց գլխաւոր ագիտատոր Փէդայի Միրզա-Ջաֆարը և բանտ դրվեց։

Սօուջ-Բուլաղից հաղորդում են, որ տեղական նահանգապետի իշխանութիւնը ընկնում է. քիւրդ ցեղերը և դեմօկրատները հրաժարվում են հնազանդվել։ Թիւրքերը արտաքսեցին կառավարական հարկահաւաք ձիաւորներին։

—

Խօյ.—Ռուսաց հիւպատոսը մեկնում է Սալմաստ՝ հայերի և ասորիների հողային թիւրիմացութիւններին պարսիկ կալուածատէրերի հետ՝ վերջ դնելու համար։

ԹԻՒՐՔԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

19 և 20 մայիսի

Զմիռնիա.—Իտալական երկու ականաւոր Միլոս կղզու մօտերը գրաւեցին 4 առագաստանաւ։

Սէլանիկ. — Դարդանէլում կանգնած թիւրքական պատերազմական նաւերի վրայ յուզմունք սկսեց [illegible] օֆիցերների և նաւաստիների մէջ։ Այստեղ ղրկած նաւաստիները [illegible] հրաժարեցին [illegible]։ Այդ նոր վրայ [illegible] օֆիցերներ նաւ։ Մինիստր ժամանակ «Հաւալ» [illegible] մէջ ծովային մինիստրութիւնը [illegible] Մալթայի մինիստր [illegible] Պորդաւնէլ [illegible] «Հաւալ», [illegible] մի ծովի մինիստրների [illegible] մինիստրի [illegible] համար։

Կ. Պոլիս.—Նեղերի գործերի մինիստր խոստացաւ պալատի նախագահ Ալբանիայի [illegible] Մինիստրի [illegible] պատասխանատուութիւնները [illegible]։

Սալոնիկ.—Պատերազմական գործողութիւնների մէջ [illegible] Ալբանիայի [illegible] 80 [illegible] 30 [illegible] Թիւրքերը [illegible] մէջ մահից [illegible] 5000 զէնք [illegible] համար [illegible] զօրքեր։

Արնաուտները գրաւել են Դրինա գետի կամուրջը, որը [illegible] զօրքերի առաջխաղացումը։

Հարնայա.—Կիպրոսի զինուորա-կօմիտէտը [illegible] Լիմասոլ [illegible] գրաւել [illegible] զօրքեր։ Ա. [illegible] ժողովրդի [illegible]։

Հռոմ.—Պատգամաւորների պալատ Բարզիլայը ասաց, որ 1876 թ. [illegible] պատերազմի [illegible] Թիւրքիայում [illegible] անդամներ [illegible]։

Պատգամաւորների պալատի [illegible] հաստատեց [illegible] միջազգային [illegible] կառավարութեան [illegible]։

ՎԱՍՓՈՒՐԻ ԱՓԵՐԷՆ

Մնակեանի յոբելեանը

Կ. Պոլիս, 2 մայիս

Այս կիրակի (ապրիլ 28) [illegible] Մնակեանի յոբելեանը Թիւրքանոյեան մէջ [illegible] 1000 օսմ. ոսկի (8500 ր.) [illegible]։

Առաջին երկու յոբելեաններէն [illegible] Մնակեանի [illegible] Թիւրքերը [illegible] մէջ [illegible] 1000 օսմ. [illegible]։

Պէտք չէ մոռնալ, որ Պէրպէրեանի յոբելեանը [illegible] Թիւրքերը [illegible] Մնակեանի [illegible]։

Օսմ. [illegible] Մնակեանի [illegible] յոբելեանը [illegible]։

Այս պատճառաւ [illegible] ազգային [illegible] ժողովրդային ինքնաբուղխ արտայայտութեամբ մը օծուն, դերասանապետին ժողովրդականութեան համապատասխան ձոխութեամբ մը տօնուէր։

Ընդհակառակը՝ տեսնուեցաւ, որ Թիւրքահայք միշտ նոյն մարդիկն են, միշտ նոյն ինքնաբուղխ նուիրաբերութեան անվարժ ժողովուրդը։ Մնակեանի յոբելեանի օրը տրուած հանդէսին ներկայ ըլլալու համար ծախուած տոմսակները գրեթէ անհատական մեծ աշխատութիւններով սպառած էին և այն ալ բազմաթիւ դիմումներէ յետոյ։

Իսկ նուէրներու քանակը մի հարցնէք։ Հազիւ քանի մը հոգի առանց ունէ թելադրութեան բարեհաճած էին քանի մը ոսկի տրամադրելի ընել յոբելեարին։

Այս դիտողութիւնները կ'ընեմ ոչ թէ պարսաւելու Թիւրքահայ ժողովուրդը, այլ անոր մտայնութիւնը ցոյց տալու, անոր լճացումը, վատասերումը, վեհանձնութենէն զուրկ նկարագիրը մատնանշելու համար։

Մնակեանի յօբելեանի օրը կարդացուած հեռագիրներուն և շնորհաւորականներուն ամենաստուար մասը, 90% համեմատութեամբ, Ռուսիոյ հայոց կողմէ ուղղուած էր, հակառակ անոր որ Մնակեան ռուսահայ բեմին վրայ ընդամենը միայն երեք շրջան գտնուած էր, և ան ալ դեռ իր սկսնակի օրերուն։

Սոսկա արդէն միայն բաւական էր ցոյց տալու յօբելեաններու նկատմամբ մեր և ռուսահայոց միջև գտնուած անհուն տարբերութիւնը։

Սակայն ասով հանդերձ դարձեալ կեցցէ հայութիւնը։

Մնակեան միայն ծագմամբ հայ մըն է։ Արուեստով անիկա կը պատկանի Թիւրք Թատրոնին, վասնզի անիկա իր կեանքին լաւագոյն մասը, 35 տարիներ, մաշեցուցած է Թիւրք բեմին վրայ, որուն հիմնադիրը հանդիսացած է։

Հէյալի, մէյդան-օյինիի և մէհդայի նախնական ու կիսավայրենի թատրոններուն վարժ, և ապականիչ ու խենէշ անբարոյականութիւններով աղցուն, վայրի կիրքերը բորբոքող այս խեղկատակութիւններով սնուած հասարակութեան մը ազնիւ գաղափարներ ներշնչելու համար Մնակեան շարունակ 35 տարի մաքառած է, իր վրայ ծանրացող ճնշումներուն կուրծք տալով։

Իրմով կը սկսի Թիւրք Թատրոնը, բարոյական, կրթիչ և ազնուացուցիչ նպատակով Թատրոնը, և երբ հիմնադիր ու մշակ՝ անիկա ամենամեծ իրաւունքը ունէր վայելելու երախտագիտութիւնը Թիւրք հասարակութեան... որ սակայն զլացաւ ունէ համակրական ցոյց մեծ վարպետին, որուն դառնութիւնը անշուշտ ծանր եղաւ։

Ամբողջ Թատրոնին մէջ և ոչ մէկ Թիւրք կար գրեթէ...

Բոլոր Թիւրք երեսելիներու, մինիստրներու, գրագէտներու ղրկուած և ոչ մէկ տոմսակ չէր ընդունուած և վերադարձուած էր։

Նոյնիսկ կարգադիր մասնախումբի անդամ կարգուած Թիւրք գրագէտ և ծերակուտական Էքրէմ-բէյ չէր բարեհաճած տոմսակ մը առնել և ամենայն անպատկառութեամբ վերադարձուցած էր։

Խալիտ Զիա բէյ, կայսեր առաջին քարտուղարը, նմանապէս անդամ յօբելեանական յանձնաժողովին, մերժած էր իրեն ղրկուած տոմսակը։

Բոլոր Թիւրքերու ղրկուած տոմսակները գրեթէ ամբողջութեամբ, այս ձևով, վերադարձուած էին, ապշութեան մէջ ձգելով յօբելեանական յանձնաժողովին անդամները, որոնք մինչև վերջը յոյս ունենալով Թիւրք ժողովրդային համակրութեան մը վրայ՝ գէթ չէին ուշաբերած և չէին փոխած իրենց նախապէս կազմած յայտագիրը, որ միայն Թիւրք հասարակութիւնը շահագրգռելու բնոյթ ունէր։

Հակառակ և ոչ մէկ Թիւրք գտնուելուն Թատրոնին մէջ՝ Մնակեան իր յօբելեանին օրը ներկայացուց երկու Թիւրքերէն մէկ-մէկ արարուածով խաղեր, երկուքն ալ անյարմար օրուան։

Երկուքին մէջ ալ Մնակեան կ'ըլլար ոճրագործ՝ մէկուն մէջ խեղդամահ սպաննելով իր կինը, երկրորդին մէջ... իր զաւակը։

Մասնաւորապէս առաջինը Թիւրք հեղինակի մը գործը, վերին աստիճանի խեղճ ու ողորմելի թատերախաղ մըն է իբր հեղինակութիւն, իր անբնականութեամբ ու ծիծաղելի դարձուածքներով։

Օր. Էլիզ Պինէմճեանի հիանալի ձառը դարձեալ Թիւրքերէն էր։

Վերջապէս մէկ խօսքով Թիւրքերէն էր ու Թիւրքալեան բոլոր յայտագիրը, և ոչ մէկ բան կար հոն հայկական։

Մնակեան և ոչ մէկ առնչութիւն ունեցած ըլլալով հանդերձ յոյն բեմին հետ՝ յունական մաս մը եկած կցուած էր յայտագրին, յոյն խումբի մը ինքնաբերաբար ցոյց տուած բարեյօժարութեան հետևանօք, սակայն հայկական բաժինը մոռցուած էր, հակառակ անոր, որ բոլոր հանդիսականները և յօբելեարը հայեր էին։

Ջօհրապ պատրաստուած էր նոյնիսկ Թիւրքերէն խօսելու, սակայն, տեսնելով այս վհատեցուցիչ վերաբերումը, զոր, Թիւրքերը ունեցած էին հանդէպ Մնակեանի, իր ատենաբանութիւնը ըրաւ երկլեզուեան, հայերէն և Թիւրքերէն միանգամայն խօսելով։

Զուտ Հայկական միայն Մնակեանի մէկ փոքր ատենաբանութիւնը, որ յայտագրէն դուրս էր արդէն։

Ասոնք դեռ իրենց արդարացուցիչ կողմը ունին, քանի որ մինչև կիրակի օր ոչ ոք միտքէն կանցնէր, թէ Թիւրքերը այսպէս պիտի փոխադարձէին Մնակեանի քրտնաջան աշխատութիւնները։

Սակայն գէթ Մնակեան ինքն այդ տխուր փորձառութեան օրը, այդ ապերախտութեան գիտակցած օրը, պէտք չէ որ ինքն ալ հայոց դէմ ապերախտ գտնուէր, և իր ընդամենը երկու բառով յայտնած շնորհակալութիւնը, որ կուղղուէր հայ հանդիսականներու, գէթ հայերէն խօսէր։

Մնակեան ոչ միայն չըրաւ այդ բանը, այլ գէթ «շնորհակալ իմ» բառերը հայերէն չարտասանեց։ Ընդհակառակը օսմ. բանակին իսկ կեցցէ պոռալու չմոռցաւ, չենք գիտեր ինչ կերպով խառնելով բանակը գեղարուեստական յօբելեանի մը։

Այսքան յայտնի կոպտութիւն մը, շիտակը, մենք չէինք որ Մնակեանէ պիտի սպասէինք։

Շառայլ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԱՅԻՍԻ 11-Ի ՆԻՍՏԸ

Նոր նստաշրջանին անդրանիկ նիստը.—Ս. պատրիարքին բացման ճառը.—Նոր դիւանի ընտրութիւնը։

Ազգ. ժողովը երէկ (մայիս 11) նոր նստաշրջանի իր անդրանիկ նիստը գումարեց, առժամեայ ատենապետութեամբ Օննիկ էֆ. Տէրունեանի, իբր երիցագոյն անդամ, և ատենադպրութեամբ Արշակ էֆէնդի Ալպօյաճեանի՝ իբր կրտսերագոյն անդամ։ Նիստը բացուած միջոցին ներկայ էին 61 երեսփոխան։ Կարդացուեցաւ ազգ. սահմանադրութեան հանդէսին կարգադիր մասնախումբին նամակը, որով կը խնդրէր որոշել այն օրուան ճառախօսներուն անունները։ Ցառաջիկայ նիստին յետաձգուեցաւ։ Բացակայութեանց նամակներու ընթերցումէն վերջ ս. պատրիարքը կարդաց հետևեալ ուշադրաւ բացման ճառը.

«Պատկառելի ժողովդ նոր նստաշրջանը բացուելու առիթով ամենքդ կողջունեմ և յետագայ պարագաները կը ներկայացնեմ ձեր լուրջ ուշադրութեան.

«ա) Հողային հարցին ստացած կնճռոտ հանգամանքին և հայ նահանգներու խորերը տիրող անապահովութեան հետևանքով մեր երկիրը կը դատարկի իր ամենէն հարազատ ու հաւատարիմ զաւակներէն։ Գաղթումի այս հոսանքին առջև թումբ մը կանգնել դժուար գործ է։ Գաղթականութեան պատճառած չարիքները բարոյական և ազգային տեսակէտէն դիտելով կրնան անդարմանելի աղէտ մը դառնալ։ Աւելորդ չըլլար ըսել թէ իրաւազուրկ և անապահով մեծամասնութեան բազմաթիւ ցաւերուն և արդար պահանջումներուն դարման տանելու համար պատկառելի վարչութեան որոշումով հարկ եղածը տնօրինուած ու դիմումներ կատարուած են։ Հողային այս հարցը սակայն ոչ միայն տակաւին չէ լուծուած, այլ և եղած դիմումներուն կարծես իբր պատասխան ազգապատկան ու վանքապատկան գետինները գրաւուած են ու գրաւուելու բաղձանք մը կը նշմարուի՝ իբր մակլիւլ։ Այսու հանդերձ, տակաւին չենք յուսահատած օսմ. արդարութեան և հայրենասիրութեան մասին։

«բ) Մեր կրթական գործին ու հաստատութեանց և մէարիֆի կողմէ յատկացուելիք դրամական բաժինին վերաբերեալ հարցերը դեռ չփոթ ու անլուծելի կը մնան, հակառակ կառավարութեան հետ տեղի ունեցած այնքան բանակցութեանց ու դիմումներու։ Այս հարցերը պատրիարքներու տրուած առանձնաշնորհմանց և իրաւասութեանց հետ խորունկ կապ ունին և քրիստոնեայ ազգութեանց ուրոյն զարգացման և ինքնակացութեան ամենազօրաւոր ազդակ մըն են։ Քրիստոնեայ հոգևոր պետերուն հետ մինչև վերջ պէտք է հետապնդել այս գործը։

«գ) Երուսաղէմի խնդիրն ամեն հայու սիրտին վրայ ճնշող ազդեցութիւն մը կը գործէ։ Պէտք է անմիջապէս ընտրել պատրիարքը, և ամեն գնով վերջ տալ տիրող երկպառակութեանց։ Այլ ևս ազգը չի կրնար հանդուրժել ներկայ վարանոտ ընթացքին և անստոյգ կացութեան։

«դ) Անցեալին մէջ եկեղեցին եղած է հայուն ապաստանարանն ու սփոփանքն իր դժբաղդութիւններուն մէջ։ Այսօր եկեղեցին հետզհետէ կը կորսնցնէ մեր մէջ իր շինարար դերը, և առանց եկեղեցիի ոչ միայն մենք, այլ և ամենաքաղաքակիրթ ազգեր չեն կրնար ապրիլ։ Առանց դաւանաբանական հիմերու դպչելու, պէտք է եկեղեցին բարեկարգել, ծիսական, վարչական և կանոնական տեսակէտներով, ժամանակի ոգւոյն և պահանջման համաձայն, ու զայն սիրելի և յարգելի ընծայել յաչս իր զաւակներուն։

«ե) Ամուսնական գժտութիւններ, կնաթողութիւններ, այրաթողութիւններ օր ըստ օրէ ծաւալ կը գտնեն մեր մէջ։ Պատրիարքարանը չունի իր ձեռքն ամուսնական օրինագիրք մը։ Զգձգումներէ և կամայականութիւններէ գործը փրկելու համար պէտք է պարտաւորել ամուսնալուծման օրինագիրք մը կրօնա-քաղաքական առողջ հիմերու վրայ։

«զ) Պատրիարքարանի ներքին բարեկարգութեան հարցը այլևս անհրաժեշտ դարձած է։ Հոն պէտք է կատարել այնպիսի մաքրագործում մը, որպէսզի իրապէս կարենայ դառնալ իր կոչումին արժանի պաշտօնատուն, վերստանայ իր բարոյական ոյժը՝ հեղինակութիւն ծաւալելու համար ամեն հայ անհատի վրայ։

«է) Ուրախ ենք յայտարարելու, թէ Մայր Աթոռը վերջապէս ունեցաւ իր Գահակալը՝ յանձին Սուրէնեան Վեհափառ Հայրապետին։ Կիլիկեան աթոռին հետ սակայն պատրիարքարանին յարաբերութիւնները անցեալին մէջ մերթ ընդ մերթ կնճռոտած են և ներկայիս մէջ ալ այնքան որոշ և բացայայտ չեն։ Պէտք է մի անգամ ընդմիշտ վճռել յատուկ օրէնսդրութեամբ մը իրաւասութեանց և յարաբերութեանց սահմանները։

«Ինչպէս կը տեսնէք, ազգը կը տառապէր մահուան և կեանքի հոսանքին մէջ. հակառակ սոյն իրողութիւնը ամենուս ծանօթ ըլլալուն, ցաւալի է ըսել, թէ պատկառելի երեսփ. ժողովդ, 4 տարուան ընթացքին մէջ, չկրցաւ պսակել իր վրայ դրուած յոյսերը։

«Ժամանակին տեղծած տագնապներէն ջղայնոտած ժողովդ պիտի կրնար վերստանալ իր բնականոն վիճակը, երբ յարգէր ամեն երկրի մէջ ընդունուած այն պայծառ սկզբունքը, թէ ունիցէ խնդրոյ մը լուծումը, օրինաւորութիւնը կը վճռուի միայն և միայն քուէից մեծամասնութիւնով։ Մեր մէջ վիճաբանութիւնները դժբաղդաբար լոյս չեն սփռեր, ընդհակառակն հարցն ալ աւելի կը կնճռոտեն ու կը ծանրացնեն։

«Պաշտօնէ խուսափելու իղձ մը կը տեսնուի առհասարակ։ Ստոյգ է, մեր պաշտօնները ձրի են, ներկայիս մէջ պաշտօնավարութիւնը տեսակ մը մարտիրոսութիւն է, արտաքին ու ներքին բարդութիւններով և մտահոգութիւններով լեցուն։ Սակայն արդի ճգնաժամին մէջ պաշտօնէ խուսափիլը հայրենասիրական ճշմարիտ զգացումներու հետ ուղիղ չի համեմատիր։ Ամեն հայ պարկեշտութեամբ սպաս դնելու է իր ոյժերը ազգային վերականգնումի և վերանորոգութեան գործին մէջ։

Ազգ. իշխանութիւնը վարչային կմախք մըն է, հիմնուած սոսկ բարոյական ոյժերու, պարտքի և իրաւունքի ու ազգային ինքնագիտակցութեան վրայ։ Այդ հեղինակութիւնն այսօր նքմանալու վրայ է. մէկ կողմէ ազգին ծովացած ցաւերուն դարման կը պահանջուի պատրիարքարանէ, միւս կողմէ անոր հեղինակութիւնը առաթուր կը կոխոտուի։ Ինչպէս կարելի է հաշտեցնել այս երկու պարագաները իրարու հետ։ Աւելի քան երբեք այսօր պէտք ունինք զօրաւոր պատրիարքարանի մը, ազդելու համար պատկառանք թէ մերայնոց և թէ օտարներու։ Մեզի չեն լսեր, կը հեգնեն մեր տառապանքները. այս անյաջողութեանց մէջ պատրիարքարանի վարկաբեկ և ազգին պառակտած վիճակը պզտիկ դեր չունին։

«Տեարք երեսփոխանք, ձեր ցաւատանջ պատրիարքը նոր նստաշրջանի առիթով կուզում կընէ ձեր բարոյական և ազգասիրական ամենամաքուր զգացումներուն։

«Կը խնդրեմ, յարգեցէք օրէնքը, համերաշխեցէք իրարու հետ, որպէսզի ապրինք ու ապրեցնենք այս սրտաբեկ ու մարտիրոսացած պատմական ազգը։

«Իցիւ թէ մեր այս կոչը իր արձագանգը ունենար նաև հայ գաւառներուն խորերը»։

Ճառէն վերջ դադար տրուեցաւ, որպէսզի կարելի ըլլար գալիք նոր անդամներով 71-ի մեծամասնութիւն գոյացնել։ Քիչ վերջ անդամներուն թիւը յանգեցաւ 71-ի, որով ձեռնարկուեցաւ Ա. ատենապետի ընտրութեան։ 68 երեսփոխաններու մասնակցութեամբ քուէարկութիւն կատարուելով Ա. ատենապետ հռչակուեցաւ Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան 38 քուէով, իսկ Հրանտ էֆ. Ասատուր ստացաւ 29 քուէ։

Բ. և Գ. ատենապետներու ընտրութիւն կատարուելով 67 քուէարկուի մասնակցութեամբ 42 քուէով Բ. ատենապետ հռչակուեցաւ Հայկ էֆ. Խօճասարեան, իսկ դոքտ. Տաղաւարեան էֆ. 33 քուէով և Հրանտ էֆ. Ասատուր 30 քուէով համեմատականի մնացին Գ. ատենապետութեան համար։ Սմբատ էֆ. Քեաթիբեան ստացաւ 14 քուէ, Մհրդատ էֆ. Հայկազն 2, նաև 2 սպիտակ քուէ։ Համեմատականի ընտրութեան մասնակցեցան 61 երեսփոխան. 37 քուէով Գ. ատենապետ հռչակուեցաւ դոքտ. Տաղաւարեան էֆ., իսկ Հրանտ էֆ. Ասատուր ստացաւ 17 քուէ, նաև 6 սպիտակ։

Ցետոյ ատենադպիրներուն ընտրութիւնը կատարուելով Վահան էֆ. Թէքէեան ստացաւ 37 քուէ, Երուանդ էֆ. Պէյազճեան 37, Անտոն էֆ. Թարագ 35, Ալէքսանդր էֆ. Փանոսեան 18, Արշակ էֆ. Ալպօյաճեան 12 և Ժագ էֆ. Սայապալեան 10։ Թէքէյեան էֆ. հրաժարական տուաւ, բայց մերժուեցաւ։

Թէքէեան և Պէյազճեան էֆ.-ները հաւասար քուէ առած ըլլալով, վիճակ ձգուեցաւ և շահեցաւ Երուանդ էֆ. Պէյազճեան, որով հռչակուեցաւ Ա. ատենադպիր, Վահան էֆ. Թէքէեան Բ. ատենադպիր և Անտոն էֆ. Թարագ Գ.։ Առժամեայ դիւանին ատենապետ Օննիկ էֆ. Տէրունեան շնորհաւորեց նորընտիր դիւանը և իրենց պաշտօնին գլուխը հրաւիրեց. շնորհակալութիւն յայտնեց նախորդ դիւանին, ըսելով թէ արժանավայել կերպով կատարեց իր պաշտօնը։ Ժողովականները ծափահարեցին այս խօսքերը։ Նորատունկեան էֆ. բացակայ ըլլալով, Բ. ատենապետ Հայկ էֆ. Խօճասարեան ատենապետեց նիստին և հակիրճ գեղեցիկ ատենախօսութեամբ մը նախ շնորհակալութիւն յայտնեց ժողովին իր ցոյց տուած վստահութեան համար. ըսաւ թէ պատկառանքով կը մտնեն այն աթոռներուն, ուր ազգին ամենէն տաղանդաւոր զաւակները բազմած են առտնին, ներկայացուց դիւանին հետևելիք ուղղութիւնը, թէ խօսքի ազատութիւնը յարգելու կերպով պիտի ունենայ և անկողմնակալ ընթացք պիտի բռնէ։ Իր գլխաւոր պարտքը պիտի ըլլայ ժողովին ամբողջացման աշխատիլ, կատարուած երեսփոխանական ընտրութիւնները օր առաջ սեղան բերել և եթէ բաց թողեր կամ գաւառներ կան, ընտրութեան հրահանգ փութացնել տալ։ Ցառաջիկայ նիստը կը գումարուի ութ օրէն, և պիտի կատարուի նախաքննիչ դիւաններու կազմութիւնը և ընտրութեանց տեղեկագիրները առաջնութիւն պիտի ստանան։

Ժողովականները շնորհաւորեցին նոր դիւանը և ժամը $5^1/_2$-ին միջոցները փակուեցաւ ժողովը։

* * *

Նորատունկեան էֆ.-ի ազգ. ժողովին առաջին ատենապետ ընտրուելուն առթիւ, կը յիշենք ժամանակագրական դէպք մը, զոր ի վեր հանել շատ կարևոր է այս միջոցիս, անոնց համար մանաւանդ, որոնք գաղափար չունին թէ պետական այս պաշտօնատարը ինչ ոգիով և ուղղութեամբ գործած է մանաւանդ բռնապետութեան արհաւիրքի շրջաններուն մէջ։ 1895-ի Սասունի դէպքէն յետոյ, երբ Աշըգեան տապալած էր և նոր պատրիարքական ընտրութիւն պիտի կատարուէր, Ըլդըզի մէջ լսուած էր անպաշտօն կերպով, թէ Իզմիրլեան սրբազանն էր ազգին ընտրելին։ Ցակնապը մեծ էր կառավարական շրջանակներուն մէջ, որովհետև Իզմիրլեան սրբազանի վրայ ոստիկանական հսկողութիւն կար այն միջոցին, քանիցս կանչուած և հարցաքննուած ըլլալով ոստիկանական մինիստր Նազըմ փաշայէ, հայկական խնդրոյն մէջ իբրև գլխաւոր խորհրդական հոգեւոր Ներսէս պատրիարքի։ Այս ոգիով և զգացումներով մէկը պատրիարքական աթոռ բարձրացնել յայտնի վտանգ մըն էր պետական շահերուն, մանաւանդ այն միջոցին։ Ընտրութեան օրը հասաւ և մայր եկեղեցիին մէջ լրտեսներէ շրջապատուած ազգ. ժողովը գումարուեցաւ, բայց նախ դիւանի ընտրութեան պէտք կար։ Ներկայ էր նաև Նորատունկեան էֆ., որ ընտրուեցաւ Ա. ատենապետ և բուռն ծափահարութիւններով ողջունուելով ընդունեց այս պաշտօնը և ատենապետեց ազգ. ժողովին։ Երբ ընտրուեցաւ Իզմիրլեան սրբազան, Նորատունկեան էֆ. ազգին այս ընտրութիւնը հռչակեց դրուատական խօսքերով։

Հարկ չկայ ըսելու որ այս խօսքերն օրն օրին տեղեկագրուեցան պալատ և այդ թուականէն վերջ երբ զանազան առիթներով դաւաճան ձեռքեր ժուռնալներ կուտային Ըլդըզ Նորատունկեան էֆ.-ի դէմ, իրենց գլխաւոր առարկութիւնն էր, թէ իր ատենապետած ազգ. ժողովին մէջ Իզմիրլեան պատրիարք ընտրուած է և նոյն իսկ ազգ. ժողովին այդ նիստին ատենագրութեան թարգմանութիւնն ալ տեսած էր պալատ հանդուցեալ Ցարութիւն փաշա և զարմանք կը յայտնէր այս անսրակելի դաւադրութեանց վրայ։ Այս ամենուն հետևանքն այն եղաւ, որ Նատունկեան էֆ. Բ. Դրան մէջ շատ կարևոր տարր մը ըլլալուն համար շնորհազուրկ չեղաւ, բայց կասկածելի մնաց համիդական կառավարութեան առջև։ Այս ծանօթութենէն յետոյ իրաւունք ունինք սպասելու, որ Նորատունկեան էֆ. երբ այդ սարսափի օրերուն մէջ չմերժեց ազգ. ժողովին ատենապետութիւնը, պիտի ստանձնէ նոյն պաշտօնն այս անգամ, ազգ. ժողովին աշխատութիւններն օգտակար ուղղութեան մը մէջ դնելու համար։

(«Բիւզանդիոն»)

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«ՄՇԱԿԻ» ՅՈԲԵԼԵԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Նամակ խմբագրութեան)

Թիֆլիս, 20 մայիսի

«Մշակի» 40-ամեակի Յոբելեանական Յանձնաժողովը շնորհակալութեամբ ստացաւ «Մշակի» ֆոնդի օգտին՝ I. Թիֆլիսում, 1) Կարապետ Օսիպովից 5 ր., 2) Գասպար Զաչիկովից 5 ր., 3) Սահակ Ք. Սահակեանից 10 ր., 4) Եսայի Ջանփօլադեանից 10 ր., 5) Եգօր Փուղինեանից 30 ր., 6) մի անկանջից (ոմն) 25 ր., գումարն է 105 ր., II. Բագուից, Գ. Մելիք-Մարութեանից 20 ր., III. Րոստովից, Գրիգոր Զալխուշեանից (տես առանձին նամակ) 575 ր.։ Համագումար 700 ր.։ Նախորդ ստացված 16,556 ր. 22 կ. գումարի հետ (տես «Մշակ» № 107), ընդամենը մինչև այժմ ստացված է 17,256 ր. 22 կ.։

Յանձնաժողով

Ծանօթ. խմբ.—«Մշակի» № 107-ի մէջ հետևեալ սխալներն են մտել. 1) Թիֆլիսում ստացված 235 ր. գումարի մէջ չէ յիշված Մ. Պօղոսեանի անունը, որ նուիրել է 10 ր., 2) սխալմամբ տպված է «եղբարք Մարգարեաններ», պէտք է լինի՝ «եղբարք Մաղաքեաններ», 3) տպված է «Տ. և Աբէլից» պէտք է լինի «Տամպաշէվ եւ Աբէլեանից»։

Րոստով, 17 մայիսի

Ուղարկում եմ խմբագրութեանդ 575 ր. «Մշակի» Յոբել. Յանձնաժողովին յանձնե-

լու համար, որպիսի գումարից 500 ր. Գր. Ջալխուշեանից Նոր-Նախիջեւանի եկեղեցական հոգաբարձութեան բարերարների յիշատակ, Մ. Մ. Աւագեան ամուսիններից 25 ր., Խ. ա. ք. Զարիֆեանից 10 ր., Ալ. Աբէլեանից 10 ր., Գ. Արագեանից 10 ր., Տ. Քարաքաշեանից 5 ր., Դ. Չեռնեանից 5 ր., և Հա. Աբէլեանից 10 ր. յանձնելու կանանց յօբել. յանձնաժողովին։

Գր. Ջալխուշեան

—

Կ. Պոլիս, 5/18 մայիս

«Մշակի» Յօբելեանի Մասնախումբը հոս կազմուած է։ Մասնախումբին անդամներն են՝ իրաւագէտ Դաւիթ Տէր-Մովսէսեան, պրոֆ. Յովհաննէս Յակոբեան, Միհրան Մուրադեան, դոկտոր Ն. Տաղաւարեան։ Նախագահն է Գաբրիէլ Էֆէնդի Նորատունկեան։

Մասնախումբը իր առաջին գումարման մէջ որոշեց «Մշակի» ապահովութեան ֆոնդին բերել իր համեստ բաժինը։ Ա.

—

Թիւրքիայի Վան քաղաքից, «Մշակին» մի խումբ համակրողների կողմից ուղարկված չչմի ուղերձ՝ յօբելեանի օրը կարդալու համար։ Յիշեալ ուղերձի ընթերցումը համակրողների կողմից յանձնարարված է Ս. Եսայեանին։

—

Բաթում, 16 մայիսի

Ամսիս 12-ին Ար. Սարգեանի տանը կայացաւ խորհրդակցական ժողով՝ «Մշակի» 40-ամեայ յօբելեանը կատարելու համար։

Ժողովը միաձայն որոշեց մասնակցել այդ մեծ տօնին, ընտրեց իր միջից մասնաժողով—որի անդամներն են՝ Սարգեան և Արշ. Նիկողոսեան—որը պէտք է դիմումներ անի «Մշակի» բարեկամներին և նուէրներ հաւաքէ «Մշակի» յօբելեանի առիթով կազմված ֆոնդի համար։

Հետեւեալ օրը Կարապետ քահ. Մալխասեանի տանը, նոյն հարցի առիթով, կայացաւ կանանց ժողովը։ Ուրախութեամբ պէտք արձանագրել, որ կանանց ժողովը, դարձեալ միաձայն, նոյնպիսի որոշում կայացրեց։ Մասնաժողովի անդամուհիներ ընտրվեցին՝ տ. տ. Հ. Մալխասեան, Լ. Ռոստոմեան, Վ. Սարգեան և Վ. Ստեփանեան։

Պէտք էր տեսնել, թէ կանանց մասնաժողովը ի՛նչպէս էր մի առանձին ոգեւորութեամբ պատմում, որ ամենուրեք գրկաբաց ընդունելութիւն են գտել և խրախուսանքի արժանացել։ Տղամարդկանց կողմից ընտրված մասնաժողովը դիմումները պէտք է սկսէ վաղը։

Յուսով ենք, որ հասարակութիւնը դարձեալ համակրութեամբ կընդունէ և իր առատ նուէրներով՝ սրբազան պարտականութիւնը կատարած կը լինի և մասամբ կապահովէ իր սիրելի «Մշակի» յարատեւ հրատարակութիւնը։ Համակրող

—

Ղզըլ-Արվատ, 16 մայիսի

Կիրակի, մայիսի 13-ին, կայացած խորհրդակցական ժողովում բոլոր ներկայ եղողները, համակրութեամբ վերաբերվելով «Մշակի» փառաշուք յօբելեանին մասնակցելու հարցին, որոշեցին՝ 1) ստանալ յօժարակամ նուիրատուութիւններ յօգուտ «Մշակի» ապահովութեան ֆոնդի, 2) ծխական դպրոցի չքաւոր սաներից մէկին ընդմիշտ ազատել թոշակ վճարելու և դասագրքեր գնելու ծախքից մինչև դասընթացքի աւարտելը, ի պատիւ «Մշակի», 3) բերել տալ Գ. Արծրունու մեծադիր պատկերը դպրոցի համար, 4) յօբելեանի օրը, մայիսի 26-ին, ուղարկել շնորհաւորական հեռագիր։

Այս որոշումները ի կատար ածելու համար ընտրվեց երեք հոգուց բաղկացած մասնաժողով, որի մէջ մտնում են ծխական քահանան, ուսուցիչը և հոգաբարձութեան մէկ անդամը։ Մենտոր-Միրաժ

ՀԱՅ-ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐԸ ԵՒ «ՄՇԱԿԸ»

—

Կիրակի, մայիսի 20-ին կայացաւ Թիֆլիսի հայ-կաթոլիկ համայնքի ծխական ժողովը նախագահութեամբ ժողովրդապետ հ. Դիոնեսիոս վարդապետ Կալատոզեանի, որ ծանօթացնելով ժողովի օրակարգի հետ, առաջարկեց նախ ընտրութիւն կատարել երկու աթոռականների, Թիֆլիսից առ միշտ բացակայող Ց. Մելտոնեանի և Ն. Խանդամեանի փոխարէն։ Ժողովը գաղտնի քուէարկութեամբ ընտրեց Մկրտիչ Ոսկանեանին և Արմենակ Եզեկեանին այդ պաշտօնի համար։ Սրանից յետոյ տեղի ունեցաւ վերստուգիչ յանձնաժողովի երեք անդամների ընտրութիւնը կրկին գաղտնի քուէարկութեամբ։ Ընտրվեցին՝ Եմմանուէլ Կիրակոսեան, Ալէքսան Կիրակոսեան և Տիգրան Թիրուխեան։ Նախագահը զեկուցելով հայ-կաթոլիկ համայնքի ազգային-եկեղեցական գործերի մասին, յայտնեց, որ այդ գործերը առ հասարակ գտնվում են աննախանձելի դրութեան մէջ, մանաւանդ նիւթական միջոցների բացակայութեան պատճառով։ Ի նկատի առնելով, որ եղած եկամուտները չնչին են և պատահական բնոյթ կրող, հայր Դիոնեսիոսը առաջարկում է ծխական ժողովին հայ-կաթոլիկ համայնքի մէջ ծխական տուրք հաստատելու։ Ժողովը ընդունում է արժանապատիւ հօր առաջարկը, որոշելով ըստ չափու կարողութեան ամսական որոշ ծխական տուրք առնել իւրաքանչիւր ծխականից, անհրաժեշտ ծախքերը հոգալու համար։

Սպառելով օրակարգի բոլոր հարցերը, հայր Դիոնեսիոսը ապա անցնում է «Մշակի» յօբելեանի խնդրին։

Գեղեցիկ կերպով բնորոշելով առ հասարակ յօբելեանների նշանակութիւնը ազգային-կուլտուրական կեանքի համար և տալով նրանց նշանակութեան նկարագիրը, ճառախօսը ժողովին զեկուցում է «Մշակի» յօբելեանի մասին։ Նկարագրելով «Մշակի» կատարած խոշոր դերը համառօտակի կերպով, յայտնում է, որ այլ և այլ քաղաքներում ապրող հայ-կաթոլիկ համայնքները արդէն ձեռնարկած լինելով «Մշակի» ֆոնդի օգտին հանգանակութիւն բանալու գործին, առաջարկում է ժողովականներին ի նշան երախտագիտութեան կամաւոր նուիրատուութիւններ անել նպաստելու ազգօգուտ լրագրի գոյութիւնը ապահովելու գործին։ Ժողովականները միաձայնութեամբ ընդունում են հայր Նախագահի սրտամօտ առաջարկը և որոշում տեղն ու տեղը հանգանակութեան դիմել, որը ապա պիտի շարունակվի նաև դրսում։ Մէջ տեղ է գալիս հանգանակութեան թերթը և ներկաները տալիս են իրանց սրտաբուղխ նուէրները։

Յաւարտումն ժողովի հայր Դիոնեսիոսի առաջարկութեամբ ժողովականները իրանց միջից ընտրում են Վարդան Լաղիֆեանին և Երեմիա Խանդամեանին, որոնք միանալով Ռուսաստանի հայ-կաթոլիկների առաջնորդական կառավարիչ գերապայծառ տ. Սարգիս վարդ. Տէր-Աբրահամեանի ներկայացուցիչ հայր Դիոնեսիոս վարդապետ Կալատոզեանի հետ, պիտի ողջունեն «Մշակի» 40-ամեայ յօբելեանը ներկայ գտնվելով յօբելեանական հանդէսին։

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

—

Կիրակի, մայիսի 20-ին, Խօջիվանքում հողին յանձնվեց Ալամդարեան վարդապետի դուստր և պրոֆ. Քերովբէ Պատկանեանի մայր Աննա Պատկանեանի մարմինը այն պարզութեամբ, որ պատուիրել էր հանգուցեալը, հիմնվելով Գաբրիէլ Սունդուկեանի նուիրական կտակի վրայ։

Թաղումից յետոյ Ց. Սպէնդիարը մի գեղեցիկ միտք յղացաւ՝ տեսնել երաժշտագէտ Մ. Եկմալեանի հողին հաւասարված հողաթումբը, նկատի առած Յովսէփ քահ. Տէր-Պետրոսեանի ներկայութիւնը, որի նախաձեռնութեամբ անցեալ տարի մի համերգ տրվեց յատկապէս Եկմալեանի մահարձանի համար։

Ց. Սպէնդիարը, տէր-հայրը և տողերիս գրողը դիմեցինք դէպի Եկմալեանի գերեզմանը, որի վրա, ինչպէս լրագիրներում լուր երեւաց, թաղել էին մի երեխայի։ Գերեզմանոցի պահապանները հերքեցին այդ, մատնանշելով որ Եկմալեանի գերեզմանը այն գերեզմանի կողքին է, որի վրա յիշեալ թաղված էր երեխան։ Խնդիրը լուսաբանելու համար, համաձայն տէր-Յովսէփի յայտարարութեան, որոշված է կողքից փորել յիշեալ երկու գերեզմանները և հաւաստիանալ իրողութիւնը։ Ապա տէր-հայրը Ց. Սպէնդիարի դիմումին յայտնեց, որ շատ շուտով Եկմալեանի գերեզմանը, վերոյիշեալ ստուգութիւնը կատարելուց յետոյ, կը պատվի մի համեստ ցանկապատով այն գումարից, որ մնաց անցեալ տարվայ համերգից և որ ներկայումս գտնվում է Ներսիսեան դպրոցի երաժշտութեան ուսուցիչ Սպ. Մէլիքեանի մօտ։

Տէր-հայրը աւելացրեց նոյնպէս, որ պատրաստութիւններ են տեսնվում արձան կանգնեցնելու հանգուցեալ երաժշտագէտի հողաթումբի վրայ։

Հաւանական է, որ ցանկապատի հարցը իրականանայ շուտով և այդպիսով Խօջիվանք գնացող հայը կարող լինի գոնէ միանգամից գտնել հայ ապերախտ իրականութեան մէջ ծնվելու դժբաղդութիւնը ունեցած մի փայլուն տաղանդի գերեզմանը... Ես

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ

—

Ինչպէս յայտնի է, ժողովրդական համալսարանի վարչութիւնը կիրակի օրերով ժողովրդական Տանը կազմակերպում է հանրամատչելի դասախօսութիւններ զանազան լեզուներով։ Դասախօսութիւնները սկսվում են առաւօտեան ժամը $10^1/_2$-ից և տեւում ցերեկ. ժամը 1-ը։

Այդ դասախօսութիւններին յաճախող և նրանցով հետաքրքրվող հասարակութիւնը թէ անցեալներում և թէ ներկայում շարունակ տրտունջներ է յայտնում և բողոքում այն մասին, թէ ինչո՛ւ դասախօսութիւնները սկսվում են առաւօտեան այդքան վաղ, փոխանակ $11^1/_2$ կամ 12 ժամից, երբ հետաքրքրվողները հնարաւորութիւն կունենան կանոնաւոր կերպով յաճախելու և լսելու նրանց։

Վարչութիւնն ինքը ևս զգալով այդ և ի նկատի ունենալով այս միանգամայն արդարացի կերպով արտայայտվող տրտունջները և բողոքները, դիմեց Ժողովրդական Տան կառավարիչ մասնաժողովին և խնդրեց, որ իրան իրաւունք տրվի դասախօսութիւնները սկսել ժամը 11—$11^1/_2$-ից ոչ վաղ և վերջացնել ցերեկ. ժ. 2—3-ին։

Տարաբաղդաբար վարչութեան խնդիրը չէ յարգված։ Նա իրաւունք ունի այդպիսով միմիայն մինչև ժամը 1-ը երկարելու իր դասախօսութիւնները. և որովհետև մեծ մասը լինում են երկու դասախօսութիւններ նոյն տեղում և միևնոյն օրը, ուստի ստիպված վաղ են սկսում, որպէս զի կարելի լինի ժամանակին վերջացնել։

Այսպիսով, ինչպէս տեսնում ենք, հակառակ հասարակութեան և կազմակերպողների ցանկութեան, ոչ մի հնար չը կայ փոփոխութեան ենթարկելու և դասախօսութիւններին աւելի կանոնաւոր ընթացք տալու, մինչդեռ վարչութիւնը ամեն կերպ աշխատում է նրանց աւելի ժողովրդականացնելու։

Հէնց այդ նպատակով էլ մայիսի 14-ին տեղի ունեցաւ մի ժողով, վարչութեան նախաձեռնութեամբ, ուր հրաւիրված էին հայ, ռուս և վրացի դասախօսներ՝ առաջիկայ սեզօնի համար դասախօսների սեկցիա կազմակերպելու և դասախօսութիւնների ցանկ կազմելու։ Հրաւիրված դասախօսները ուրախութեամբ համաձայնել են մտնել սեկցիայի մէջ և կարդալ մի շարք դասախօսութիւններ։ Ապա ուրեմն կարելի է յուսալ, որ առաջիկայ սեզօնին գործը աւելի կընդհանրանայ և կարելի կը լինի քաղաքի զանազան մասերում կազմակերպել ժողովրդական մատչելի դասախօսութիւններ։

Բայց միթէ Ժողովրդական Տան կառավարիչ մասնաժողովը գոնէ առաջիկայ սեզօնից չի տայ հնարաւորութիւն՝ դասախօսութիւնները աւելի արդիւնաւէտ դարձնելու համար սկսել և վերջացնել այն ժամերին, որոնք մատնանիշ են արված վերև։ Բ. Մ.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԷՋՄԻԱԾՆԻՑ

—

Վաղարշապատ, 14 մայիսի

Գէորգեան ճեմարանի քննութիւնները սկսվելու են ապրիլի 19-ից և վերջանալու են ներկայ ամսի 29-ին։ Դասերը դադարել են ամսիս 12-ից և ազատ են բոլոր աշակերտները։ Այս տարի աւարտելու են 13 հոգի։ Ներկայ 1911—12 ուս. տարվայ Գ. լսարանցոց աւարտական շարադրութիւնները յանձնված են ուսուցիչներին քննադատելու։ Ահա այդ շարադրութիւնները. Բաղդալեան Յովհաննէսը գրել է «Սիմէօն կաթողիկոսի կենսագրութիւնը», Գարագաշեան Երուանդը՝ «Տեխնիկայի զարգացումը և հողը» թեմայով, Թոփչեան Սարգիսը՝ «Գրիգոր Մագիստրոսի փիլիսոփայական աշխարհահայեացքը», Ինճեան Համազասպը՝ «Կամքի հոգեբանութիւնը և նրա կրթութիւնը», Հայրապետեան Երուանդը՝ «Ահարոնեանի գրական գործունէութեան արժէքը», Յարութիւնեան Սարգիսը՝ «Ռուսահայ թատրոնի պատմութիւնը մինչև 1883 թիւը», Ջառայեան Յարութիւնը՝ «Տնտեսութեան կոլեկտիվ բնոյթը և նատուրալ տնտեսութիւնը», Սէյրանեան Գարեգինը՝ «Ծորտութիւնը Տուրգենևի երկերում», Սողոմոնեան Տիգրանը՝ «Ստեփաննոս Նազարեանը հրապարակախօս», Տէր-Աբրահամեան Մխիթարը՝ «Դպրոցական վերածնութիւնը ռուսահայոց մէջ», Տէր-Յարութիւնեան Վրոյրը՝ «Բողոքական քարոզչութիւնը հայոց մէջ», Քեթիկ Արմենակը՝ «Դատակազմութիւն և դատավարութիւն հին հայերի մէջ ըստ Մխիթար Գօշի»։

Խաղողը և ցորենը այս տարի կարելի է հաշւել շատ լաւ, իսկ ծառապտուղը շնորհիւ կարկուտի՝ վատ։

Երկու օր է, ինչ Իգդիրի քաղ. դպրոցի աշ.-աշակերտուհիները, թւով 40 հոգի, իրանց ինսպեկտոր Ուստուրգաուրի և ուսուցիչներ Մ. քահ. Շաւարշեանի, Գ. Գուգուաձէի և ուսուցչուհի տ. Հ. Կանայեանցի և օր. Ղազարեանի հետ եկել էին Էջմիածին էքսկուրսիայի։

Աշակերտները ուսուցիչների հետ եկել էին ոտով, իսկ աշակերտուհիները ֆուրգոնով, առաջնորդութեամբ տեղի գրավաճառ Մ. Տէր-Մինասեանի։

Իսկ ինսպեկտորը և միւս ուսուցիչ-ուսուցչուհիները եկել են կառքով։

Այցելուների մատեանում թողած նրանց արձանագրութիւնից երեւաց, որ բոլորը սրտով գոհ են վերադառնում հայրենիք և տանում են իրանց հետ քաղցր տպաւորութիւն։ Ճեմարանի տեսչից, հիւրընկալ Սիոն վարդապետից, ճեմարանի ուսուցիչ Ս. Կանայեանից գոհ սրտով են հեռանում և յայտնում են իրանց շնորհակալութիւնը նրանց ցոյց տուած սիրալիր ընդունելութեան, հիւրասիրութեան և նրանց կրած նեղութիւնների համար։ Այս վերջինները էքսկուրսանտներին ցոյց են տուել Էջմիածնի և նրա շրջակայքի բոլոր վանքերն ու հնութիւնները և ճեմարանը։

Թէ ուսուցիչների, ուսուցչուհիների և թէ աշ.-աշակերտուհիների վրա էքսկուրսիան թողել է շատ լաւ տպաւորութիւն։

Բոլորը ճաշում, նախաճաշում և թէյ էին խմում ճեմարանի աշակերտների սեղանատանը. իսկ քնում էին Խրիմեանի շինած հիւրատանը։ Թէ ուսուցիչների և թէ աշ.-աշակերտուհիների ծախքը եղել է իրանցից։

Այսօր առաւօտեան ժամը 10-ին ինսպեկտորը աշակերտներին կարգով կանգնեցրեց հիւրատան առաջ, հրաւիրեց հիւրընկալին՝ յայտնելու նրան աշակերտների շնորհակալութիւնը։ Երբ հիւրընկալը երեւաց, VI բաժանմունքի աշակերտ Գեղամ Ղարիբջանեանցը մի հակիրճ ճառով շնորհակալութիւն յայտնեց իրանց ցոյց տրված խնամոտ վերաբերմունքին և ուշադրութեան համար։

Ապա Սիոն վարդապետը օրհնեց նրանց ճանապարհը և աշակերտները ճանապարհ ընկան կառքերով դէպի Իգդիր։ Իսկ տեսուչը և մնացած ուսուցիչները երեկոյեան ժամը 4-ին պէտք է գնան։

Բացի Իգդիրի էքսկուրսանտներից՝ եկել էին նաև էքսկուրսիայով՝ Հին-Նախիջևանի գաւառի Աստապատի գիւղական երկդասեան դպրոցի աշակերտները, թւով 30 հոգի, իրանց ուսուցիչների և տեսչի հետ։

Վեհափառը այս 2—3 օր է, ինչ հիւանդ է սրտի թուլութիւնից և ջերմից։ Երէկ, ամսիս 13-ին, Երևանից հրաւիրել էին բժ. Յովհ. Յովհաննիսեանին։

Այսօր, երեկ. ժամը 8-ին, սարսափելի փոթորիկ եղաւ տեղումս, որից յետոյ քիչ քանակութեամբ անձրև տեղաց։ Իսկ սրանից մի քանի օր առաջ առաւօտեան ժամը մօտ 12-ին մի չը տեսնված փոշեխառն ամպամած փոթորիկ սկսեց։ Նա սկսեց արևմտեան կողմից և եկաւ անցաւ դէպի արևելք։ Այսպիսի մի փոթորիկ ծերունիները անգամ չեն յիշում։ Այնպիսի փոշի էր, որ արևի առաջը առաւ. էլեկտրական լուսաւորութիւնները վառեցին. դպրոցներում դասերը ընդհատվեցին։ Վ. ք. Աղազադեան

ՄԵՆՔ ՇԱՏ ՅԵՏ ԵՆՔ ՄՆԱՑԵԼ

—

Նոր-Բայազէտ, 11 մայիսի

Հասարակական գործունէութեան վերաբերմամբ մենք շատ յետ ենք մնացել։ Դրան ապացոյց կարող է լինել հետևեալ դէպքը, որ երբեք չէ մոռացվելու իմ յիշողութեան մէջ։ Ապրիլի 29-ին տեղիս գործակալ Սրտակ վարդապետը մի հրաւիրաթղթով ժողովի էր կոչել քաղաքիս առաջնակարգ դասակարգին՝ հասարակական ընթացիկ խնդիրների քննութեան համար։ Նշանակված ժամին գալիս է հայր-սուրբը մի քանի հոգու հետ միասին և սպասում ժամերով, բայց ոչ ոք չէ բարեհաճում ժողովի գալ, չը նայած որ օր առաջ ստորագրում են հրաւիրաթուղթը...

Օրը կիրակի, ժամանակը ազատ, բոլոր մարդիկ բազարում պարապ կանգնած սրա նրա խանութի առաջ զրախօսում են, բայց չեն ցանկանում գոնէ մի ժամով հասարակական խնդիրներով զբաղվել։ Եւ ահա խեղճ գործակալը սպասում և համբերութիւնից դուրս գալով թողնում է ժողովի դահլիճն ու հեռանում, իր արդար զայրոյթն արտայայտելով մեր ժողովրդի անտարբերութեան դէմ վշտացած...

Աւելի հետաքրքրականն այն է, որ ոստիկանութեան ներկայացուցիչը կառավարչական առանձին հրահանգներով գալով ժողովին ներկայ լինելու համար՝ գտնում է դահլիճը դատարկ...

Մի մաղալու բան էլ ուսուցիչներից մէկը պատմեց։ Նա ասաց. «Ծնողական ժողով ենք նշանակում, մօտ 300 տպած հրաւիրաթուղթ ենք ուղարկում աշակերտների միջոցով իրանց ծնողներին, որպէսզի գան դպրոց և դասախօսութիւն լսեն ու իրանց երեխաների առաջադիմութեան մասին մի փոքր տեղեկութիւն ունենան, բայց գալիս են 20—30 հոգի...»։ Ի՞նչ ասել դրա դէմ։ Իհարկէ մենք շատ յետ ենք մնացել հասարակական գործունէութեան վերաբերմամբ...

Պատմեմ աւելի հետաքրքրական մի կուրիօզ էլ. անցեալ օրը նոյնպիսի մի հրաւիրաթղթով նոյն մարդկանց ժողովի էր հրաւիրել քաղաքիս աւագը։ Հրաւէրը վերաբերում էր քաղաքից հեռացող բժշկին մի ճաշկերոյթով պատուելու գործին։ Ով զարմանք. եկան և որոշեցին, գուցէ նրա համար, որ ուտելու հարց կար. չէ որ կերակուրների համար էլ շատ վիճեցին։ «Տաւարի մսից չէ կարելի «ժարկօյ» տալ, այլ գառան միս է պէտք։ Սարդինկա, խաւեար և այլն՝ պէտք են անշուշտ»։ «Ապա քաղցրեղէնի տեղ ի՞նչ տալ»,—յանկարծ ձայնեց մէկը,—«մարօժեննի». չէ, «պլօմբիրն» աւելի յարգի է» և այլն... Եւ այդպիսով մի ժամում մօտ 200 ր. «խարջեցին» այդ նպատակի համար...

Ապա որքան ընտրութիւններ արին խըմիչքների վերաբերմամբ, ի հարկէ՝ ամեն մէկը իր ճաշակի համաձայն... Որոշվեց նոյն իսկ «ծծկեր խոզի գոչիներ» ունենալ։

Այդ բանում գիտեմ որ առաջ ենք անցել... Սալիչ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Երկուշաբթի, մայիսի 21-ին, Արևմտեան Կովկասին տիրապետելու օրվայ յիշատակին, Ալէքսանդրօ-Նեվսկի զինւորական տաճարում մատուցվեց պատարագ և ապա կատարվեց գոհացողական մաղթանք Կայսերական Տան արեշատութեան համար, որի ժամանակ Արսենալի սարից ողջոյնի թնդանոթաձգութիւն տեղի ունեցաւ։ Մաղթանքից յետոյ տեղի ունեցաւ զօրահանդէս Թիֆլիսի այլևայլ զօրագնդերի մասերի մասնակցութեամբ։ Քաղաքը զարդարված էր դրօշակներով։

— Իշխան Գ. Թումանեանը հեռագրել է Թիֆլիսի քաղաքագլխին Պետերբուրգից, որ մինիստրական խորհրդի առաջիկայ շաբաթվայ նիստերից մէկում կը քննվի Կովկասում բարձրագոյն դպրոց հիմնելու հարցը, սակայն որի տիպը դեռ ևս որոշված չէ։

— «Варшавскій Дневникъ» լրագրի Պետերբուրգի թղթակցի ասելով, կովկասեան լեզուներով Ռուսաստանում վերջին տարվայ ընթացքում լոյս է տեսել թիւրքերէն լեզուով 372 հեղինակութիւն, հայոց լեզուով 266 հեղինակութիւն, իսկ վրաց լեզուով 169 հեղինակութիւն։ Նոյն թղթակցի ասելով, վերջին տարիներս սկսել է աւելանալ ռուսերէն նորանոր հրատարակութիւնների թիւը։

— «Баку» լրագրի խմբագիր Ք. Վերմիշեանը, ի նկատի առած որ կառավարիչ սենատը բեկել է Թիֆլիսի դատաստանական պալատի վճիռը իր նկատմամբ, միջնորդութիւն է յարուցել իրան դրամական գրաւականով նախնական բանտարկութիւնից ազատելու համար։

— Ջրի և էժանագին ճաշարանների ընկերութեան կոմիտէն իր խորին շնորհակալութիւնն է յայտնում հանգուցեալ Ալէքսանդր Մանթաշեանի ժառանգներին ընկերութեանը արված առատ նուիրաբերութեան համար, որ է 15,000 րուբլի։ Նուիրաբերողների ցանկութեամբ այս գումարով գնված են Քաղաքային Վարկային Ընկերութեան 5% օբլիգացիաներ 17,300 րուբ. գումարի՝ 14,973 ր. 3 կոպէկով։

— Մայիսի 20-ին, կիրակի, Հաւլաբարի ակումբում տեղի ունեցաւ Ժողովրդական Համալսարանի կազմակերպած հայերէն դասախօսութիւնը կօօպերացիայի մասին։ Դասախօս Աշոտ Աթանասեանը ընդհանրապէս խօսելով կօօպերացիայի զարգացման և նշանակութեան մասին մեզանում և Եւրոպայում՝ վերջում կանգ առաւ Հաւլաբարում նոր կազմակերպվող սպառողական ընկերութեան վրա և տուեց բացատրութիւններ նրա աջողութեանը նպաստող կէտերի մասին։

— Թիֆլիսի քաղաքագլուխը դիմեց Կովկասի Փոխարքայի պաշտօնակատարին, խնդրելով աջակցութիւն Ծալկայի աղբիւրների ջրի մասը Թիֆլիսին յատկացնելու համար։

— Քաղաքային տնտեսական մասնաժողովը իր վերջընթեր նիստում որոշեց պակասեցնել տաւարի մսի փունտը մէկ կոպէկով, որով փոխանակ 15-ի, այսուհետև մսի փունտը պիտի վաճառվի 14 կոպէկով։ Ոչխարի մսի փունտը 18 կ. փոխարէն կը վաճառվի 16 կոպէկով։ Հացի սակագինը թողնվեց միևնոյնը։ Որոշվեց այսուհետ առևտրի վկայական չը տալ այն մսավաճառներին, որոնց վրա երեքից աւել արձանագրութիւն կազմված կը լինի սակագինը խախտելու համար։

— Հիւանդութիւնից ապաքինելով Թիֆլիսի նահանգապետը ստանձնեց իրան վստահված պաշտօնի կատարումը։

— Մայիսի 19-ից «Նոր ակումբը» տեղափոխվեց իր ամառային այգին։

— Ջրի և էժանագին ճաշարանների ու թէյարանների կոմիտէն խնդրում է մեզ տպագրել, որ մայիսի 13-ին Արտիստական Ընկերութեան ամառային այգում տեղի ունեցած զբօսանքից մուտք ունեցել է 1570 ր. 65 կ., իսկ ծախք՝ 451 ր. 10 կ., ուրեմն յօգուտ կոմիտէի զուտ արդիւնք մնացել է 1119 ր. 55 կ.։

— Այսօրվանից Արտիստական Ընկերութեան թատրոնում սկսվելու են «Տխուր և ուրախ արլեկինների թատրոնի» գաստրօլային ներկայացումները։

— Յունիսի 1-ից Գօրի քաղաքում կը սկսէ լոյս տեսնել «Բարթլի» անունով ամենօրեայ վրացերէն մի լրագիր, վրաց բելլետրիստ Ի. Եկալաձէ-Ցինցաձէի խմբագրութեամբ։ Լրագիրը բացառապէս կը զբաղվի գիւղացիներին կրթելու հարցերով, արծարծելով նրանց կեանքին վերաբերեալ հրատապ հարցեր և ուսուցանելով նրանց նորագոյն կեանքով ապրելու և տնտեսութիւնը առաջ տանելու եղանակներ։ Լրագիրն ունենալու է կիրակնօրեայ պատկերազարդ յաւելուածներ։

— Մօտ ժամանակներս վրացերէն լեզուով տեղի կունենայ գրական դատավարութիւն, երբ կը դատեն վերջերս մեծ ընդունելութիւն գտած Ի. Գեդէվանիշվիլիի «Մատնիչ» պիէսի հերոս Շաքրօյին։

— Մայիսի 19-ին, առաւօտեան 5 ժամին, Սաբուրթալօ վայրում տարձանակից վիրաւորված դրութեան մէջ գտնվեց Թիֆլիսի գաւառի պահակներից Պեօտր Բերիձէն, որին վիրաւորել էր մի անյայտ մարդ։ Նրա կեանքին վտանգ չէ սպառնում։

— Մայիսի 19-ին, երեկոյեան 8 ժամին, Միջին փողոցում ձերբակալվեց Թադէոս Եղիազարեանը, որը խուսափում էր զինուորական ծառայութիւն կատարելուց։

— Մայիսի 20-ին Թիֆլիսում ձերբակալվեց Նիկոլայ Գելօվանին, որը ուզում էր սպանել Սպիրիդօն Սխիրտլաձէին։

— Մոսկվայից Թիֆլիս եկած մեքենագործ Իվան Անդրեասը գործ գտնելու նպատակով Թիֆլիս գալով՝ հիւանդացել է տիֆով, իսկ ապա ընկել է տրամվայի վագոնի տակ։ Ներկայիս նա զրկված է աշխատելու ընդունակութիւնից և զուրկ է ապրելու միջոցներից։ Խնդրում է բարեգործ անձանց օգնել իրան դիմելով այս հասցէով՝ Պետրովսկայա փողոց, № 91 տուն։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

—

Նախայօբելեանական ներկայացում

Գեղեցիկ և հետաքրքրական էր մայիսի 20-ի ներկայացումը։ Նա գալիս էր բերված «Մշակի» յօբելեանի առիթով կազմված կանանց մասնաժողովի նախաձեռնութեամբ և կրում էր հանդիսաւոր բնաւորութիւն։

[illegible]

... թատրոնից։ Սիրող

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

✦ Թիւրքիայի և Ռուսաստանի յարաբերութիւնները վատթարանում են պարսկական թիւրիմացութիւնների պատճառով։

✦ «Р. Сл.»-ն հաղորդում է, որ Ռուսաստանի և Թիւրքիայի միջև այժմ տեղի է ունենում վառ բանակցութիւն թիւրքերի՝ Պարսկաստան նորից ներս խուժելու և Կօբրուկը գրաւելու առիթով։ Թիւրքիայի այդ քայլերը բացատրվում են Բ. Դրան ցանկութեամբ՝ բարձրացնելու իր պրեստիժը, որ չափազանց ընկաւ իտալական նուաճումներից։

✦ Լօնդօնից հեռագրում են, որ երիտասարդ թիւրքերը առաջարկել են Քեամիլ փաշային, իսկ յետոյ Հիլմի փաշային կազմել նոր կօալիցիօն կաբինէտ։ Երկուսն էլ հրաժարվեցին։

✦ Թիւրք-իտալական պատերազմը խափանելու համար միջազգային կօնֆերենցիա գումարելու առաջարկութիւնը կտրական մերժման հանդիպեց Գերմանիայի և Աւստրիայի կողմից, որոնց կարծիքով կօնֆերենցիան կարող է յուզմունք առաջ բերել Բալկաններում։

✦ Վիէննայից տեղեկացնում են, որ վերջին կռւում Բուլամէջի մօտ խառնալցեք կորցրին սպանված 135 մարդ։

✦ Ալբան պարագլուխները բանակցութիւններ են վարում մակեդոնացի-բուլղար կօմիտէտների հետ՝ միասին շարունակելու ապստամբական գործողութիւնները Թիւրքիայի դէմ։

✦ Բ. Դուռը նոր հաշտարար խմբեր է ուղարկում ապստամբ վայրերը։

✦ Ֆէցում դրութիւնը կրիտիկական է։ Քաղաքը շրջապատված է 20,000 բերբերներով։ Քաղաքում գտնվող մի բուռն զօրքը անկարող է դիմադրել։ Անհաղիի հարցը նորից դառնում է կուաւխնձոր։

✦ Գերմանիան հարցրեց Ֆրանսիային, թէ վտանգ կարող է սպառնալ գերմանահպատակներին Մարօկկօյում։ Միաժամանակ գերմանական ղեկավար շրջանները որոշել են, ինչ էլ որ լինի, միջամտել կատարվող դէպքերին։

✦ Պետերբուրգում լուրեր են պտըտվում, որ Պարիզի ռուսաց դեսպան Իզվօլսկին պաշտօնով տեղափոխվելով։ Բեռլին Օստէն-Սակէնի տեղ, կոմս Վիտտէն պաշտօն է ստանալու Պարիզում, իսկ արդարադատութեան մինիստր Շչէգլօվիտօվը Լօնդօնում։

✦ Խօսում են, որ Կօկօվցեվի իրաւասութիւնից հանվելու է ֆինանսների մինիստրութեան կառավարութիւնը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ.

19 մայիսի

ՄՕՍԿՎԱ։ Եկաւ Խիվայի խանի պալատի մինիստրը Ալէքսանդր III կայսրի արձանի վրա պսակ դնելու համար։

Մօսկայում կայանալու է մեղուաբոյծների համառուսական համագումար, որին մասնակցելու են 200 հոգի։

ԲԱԹՈՒՄ։ Ժամանակաւոր զինուորական դատարանը մի ոստիկանի սպանելուն և միւսին վիրաւորելուն համար դատապարտեց Ցէլաձէին մահապատժի, Իմէդաշվիլիին 1 տարի և 4 ամիս բանտարկութեան։

ՎԱՇԻՆԳՏՕՆ։ Սենատն ընդունեց ներկայացուցիչների պալատի օրէնսդրական առաջադրութիւնը, որի համաձայն ամեն մի պայմանագիր, որ կապում է ամերիկեան կառավարութիւնը, պէտք է պարունակէ մի կէտ, թէ արհեստաւորները և բանւորները չեն աշխատում 8 ժամից աւել՝ օրվայ մէջ։

ՀԱՄԲՈՒՐԳ։ Աջողութեամբ իջաւ «Ցէպէլին 3-րդ» զինուորական դիրիժաբլը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Գրաւվեց «Сѣверъ» թերթի համարը։ Խմբագիրը ենթարկվում է պատասխանատւութեան։

Մեծ Իշխան Անդրէյ Վլադիմիրօվիչը հանդիսաւորապէս բացեց հականրդեհական միջոցների, կրակից ապահովագրելու և դժբաղդ դէպքերում առաջին օգնութիւնը հասցնելու միջազգային ցուցահանդէսը։

20 մայիսի

ՍՏՕԿՀՕԼՄ։ Թագաւորը և գահաժառանգ զոյգի, պրինցների և պրինցուհիների ներկայութեամբ բացեց Ստադիօնը։ 500 հոգուց բաղացած խումբը երգեց ազգային երգեր, որից յետոյ տեղի ունեցան մարմնամարզական վարժութիւններ։

ԿԻԵՎ։ Նահանգապետի ներկայութեամբ դրվեց երեխաների ապաստարանի հիմքը։

ԲՐԵՄԷՆ։ Բուխշրեսէր և Շտիլէ օդագնացները վայր ընկնելով մեռան։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ազնուականների ակումբի դահլիճներում բացվեց Կայսրի Բարձրագոյն հովանաւորութեան ներքոյ գտնվող միջազգային վեցերորդ հրդեհաշէջների կօնգրէսը, որ ժողովել է աւելի քան 1000 պատգամաւորի։ Հանդիսաւոր մաղթանքից յետոյ կօնգրէսը բացված յայտարարեց Մեծ Իշխան Անդրէյ Վլադիմիրօվիչը։ Ներքին գործերի մինիստրը կառավարութեան և ստատս-սեկրէտար Երմօլօվը կազմակերպիչ կօմիտէտի կողմից ողջունեցին կօնգրէսը։ Օտարազգի պատգամաւորներից ոմանք պատասխ[illegible]ցին։ Կօնգրէսի պատուաւոր կօմիտէտի անդամներ ընտրվեցին ներքին գործերի մինիստրի օգնականներ Խարուզինը և Հերբէլ, ստատս-սեկրէտար Երմօլօվ, գեներալ Շվէցօվ և օտարազգի պետութիւնների բոլոր պաշտօնական ներկայացուցիչները։ Ապա իշխան Լվօվը ողջունեց պատգամաւորներին ֆրանսերէն։ Նիստը փակվեց։ Այնուհետև արձակ դաշտում եղան հրդեհ հանգցնելու փորձեր նորագոյն ձեւերով։

Այսօր բացվեց ձիարշաւների սէզօնը։ Օրվայ գլխաւոր մրցանակը վերցրեց Լազարեանների ձիաբուծարանի «Էտնան»։

ՄՕՍԿՎԱ։ Բացվեց Տրետեակովի նուիրած գումարով մի ապաստարան նկարիչների որբերի և այրիների համար։

ԿՐՕՆՇՏԱԴՏ։ Ծովային մինիստրը և Պետ. Դումայի անդամները դիտեցին նաւերը և նաւահանգիստները։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԻՆՉՊԷ՞Ս ՊԱՇՏՊԱՆՎԵԼ ՎԱՐԱԿԻՉ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ, օրինակ՝ խօլերայից, տիֆից, քութէշից, ծաղիկից, կարմրուկից, սիֆիլիսից, քոսից։ Առաջիք պայմանը՝ այն նպատակին հասնելու համար, խիստ մաքրութիւն պահպանելն է։ Հարկաւոր է, գոնէ, ամեն անգամ ուտելուց առաջ ոչ միայն լուանալ ձեռքերը, այլ և նրանց ախտահանել, որի համար յարմարագոյն միջոցն է, որ նշանակված է վարակիչ հիւանդութեան դրդիչների դէմ, «№ 4711 ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՍԱՊՕՆԸ»։

Գործադրութեան իսկական եղանակը (ռուսերէն գերմաներէն լեզուներով) կցված է իւրաքանչիւր կտորին։

Առանձնապէս առաջարկվում են՝ № 4711 «Կարբօլեան Սապօնը» (պիտանի է նաև հիւանդների սպիտակեղէնների լուացումի ժամանակ), «№ 4711 Դեգտեար Սապօնը» և «№ 4711 Սուլէմային Սապօնը»։

«№ 4711 Բժշկական Սապօնը» կարելի է ստանալ բոլոր դեղատներում դեղավաճառ և պարֆիւմերիայի խանութներում, իւրաքանչիւր կտորը տասն կօպէկից սկսած։

Գնելու ժամանակ պէտք է ուշադրութիւն դարձնել, որպէս զի իւրաքանչիւր կտորի վրա լինի «№ 4711»։ Միայն նա է տալիս գարանտիա սապօնի լաւ յատկութեան համար։

(21.9.30) (М. 183985) 4—2

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
Ներսիսեան Դպրոցի հրատարակութեամբ
Ուղղագրութեան նոր ձեռնարկ
„ԳՐԱԳԷՏ“
(Տպարանական ձեռագիր տառերով՝ պատրաստված Գերմանիայում)։
Կազմեցին՝ Մ. ԱԲԵՂԵԱՆ, Ա. ԱԲԵՂԵԱՆ և Մ. ՄԱՏԷՆՃԵԱՆ
Ա. գրքոյկ. Գինը՝ 25 կօպ.
Դիմել՝ Թիֆլիս, «ԳԻՐ» և միւս գրավաճառներին։
Մամուլի տակ է և շուտով լոյս կը տեսնի նոյն ձեռնարկի Բ. գրքոյկը։
(ու.) 367. 2—1

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԷԼԴՇԷՐ
Ա. Գ. ԵՍԱՅԵԱՆ
Семеновская ул., № 9. Ժամը 3—4-ը։

Ա. ԽՍԱՅԵԱՆԻ
ԳԱՂՏՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ
ԲԺՇԿԱՐԱՆ
բազմաթիւ խորհուրդներով, ընէցեպտներով և նկարներով. գինը 50 կօպ. ճանապարհածախսը 15 կ. մարկաներով։ Բժշկարանը պահանջողներին ՁՐԻ, իբրև պրէմիա, միաժամանակ կուղարկվի նոր լոյս տեսած ծիծաղաշարժ վօդըվիլ՝ «ԿՆԻԿԱՐՄԱՏԻ ՃԱԼՎԱՐԸ» (առանձին՝ գինն է 20 կօպ.)։
Դիմել՝ Тифлисъ, Семеновская ул. № 9. Артемію Есаянцу.
(Ե.Հ.Կ.) 287. 50—11

(П. 73531) 8—6

ԲԺԻՇԿ
Ց. ՄԵԼԻՔ-ՆՈՒԲԱՐԵԱՆ
(ՏԷՐ-ՈՎՍԻՍԵԱՆ)
Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ
(Մասնագէտ. ԹՈՔԵՐԻ հիւանդութիւններ)
Ընդունե- (առաւօտեան ժ. 12—1-ը։
լութիւնը (երեկոյեան ժ. 4—6-ը։
Բէբուտօվսկայա, № 66.
(շ. ե.) 130. 100—100

Լոյս տեսաւ և վաճառվում է
„ԳԱՐՈՒՆ“
Քննադատական Ալմանախը
Գիրք Գ. էջ 376.
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.
1) Կուսիկեան Կ.—Հանճարեղ սիրտ (Խ. Աբովեան)։
2) Ալ. Ռուբէնի.—Սմբատ Շահազիզ։
3) Դ. Անանուն.—Անցեալի մեծարանքը (Ց. Թումանեան)։
3) Ց. Խանզադեան.—Աւետիս Ահարոնեան։
5) Ալ. Մարտունի.—Ց. Յովհաննիսեանի և Ալ. Ծատուրեանի բանաստեղծութիւնների հասարակական արժէքը։
6) Պ. Մակինցեան.—Դիմագծեր I. Ց. Թումանեան, Աւ. Իսահակեան։
Գինն է 1 ր. 50 կ., վեր. վճարով 1 ր. 75 կ.
ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ ՆԱԵՒ
„Գարուն“ գրական-գեղարուեստ. ալմանախների Ա. և Բ. գրքերը։
Իւրաքանչիւրի գինն է 1 ռուբ.
«ԳԱՐՈՒՆԻ» Ա. և Բ. գրքերին մասնակցել են՝ Ահարոնեան Ա., Անոփեան Ռ., Արսէն-Երկաթ, Բագէն, Բարեան Ս., Դեմիրճեան Դ., Իսահակեան Ա., Ծատուրեան Ա., Կուրղինեան Շ., Մազմանեան Հ., Մանուէլեան Մ., Միքայէլեան Կ., Ցակոբեան Ց., Նազարեան Հ., Շիրվանզադէ, Շանթ Լ., Չիֆթէ-Սարաֆ, Պարսամեան Մ., Պետրոսեան Մ., Սեւուկ, Սիրունի, Սուրէն, Տէրեան Վ., Տիգրանեան Ա., Փայլակ, Փափազեան Վ և Քիւֆէճեան Ց.։
Մօսկվա դիմողների համար երեք գիրքը միասին ճանապարհածախսով և վեր. վճարով արժէ 3 ռուբ.։
Հասցէ՝ Москва, Б. Дмитровка, 9, кв. 50. К. Микаэляну.
(Ե.) 278. 7—5

ԽԱՆՈՒԹԻ ԵՒ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԻ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌՈՎ
ԵՂԲ. ՍԱՖԱՐԵԱՆՑՆԵՐԻ ԵՒ ՏԷՐ-ՍԱՀԱԿԵԱՆԻ
ՊԱՏՐԱՍՏԻ ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ
ՊԱՐԻԶԵԱՆ ԽԱՆՈՒԹԸ
Մայիսի 21-ից սկսեալ ունի
ՁԵՂՉՒԱԾ ԽՈՇՈՐԱԳՈՅՆ ԶԵՂՉՈՎ
ՄԵԾ ԷԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ
Էժան վաճառքից յետոյ խանութը ժամանակաւորապէս փակ կը լինի:
ԳՕԼՕՎԻՆՍԿԻ ՊՐ., ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԴԻՄԱՑ։ ՏԵԼԷՖՕՆ № 258.
(22, 27, 31, 3) 356. 5—2

„ՄՇԱԿԻ“ ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ
Վաճառվում են հետեւեալ հրատարակութիւններից

1)	ԳՐ. ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, հատոր I	գ. 1 ր. —
2)	ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՆԵՐ, Վրձինի, I և II հատորներ	1 ր. 50
3)	ՏԱՍՆ ԵՒ ԵՐԿՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ, Շահրիարի	— 50 կ.
4)	ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՊՈՒԿ Քամալեանց Ս-ի.	— 50 կ.
5)	ՋՀՈՒԴ-ՔՈՒՇԱՆ, վէպ Պարսկաստանի կեանքից, Շահրիարի	1 ր. — կ.
6)	ՄԻ ԱՄԻՍ ԱՐԵՒԵԼՔՈՒՄ, Հ. Առաքելեանի	— 40 կ.
7)	ԻՆՆՍՈՒՆ ԵՐԵՔԸ, մեծ վէպ Վ. Հիւգօյի, թարգմ. Արշակ Սաֆարեանի	1 ր. 50 կ.
8)	ՀԱՅՐԵՆԱԶՈՒՐԿ, Ե. Սպիրիի, թարգմ. գերմ. Իս. Ցարութիւնեանի,	— 50 կ.
9)	ՈՒՐԱՆԻԱ, աստղագիտական վէպ Կամիլ Ֆլամարիօնի. թ. Հ. Առաքելեանի	1 ր. 50 կ.
10)	ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, Լէօի, հատոր I, երկրորդ տպ.	1 ր. 20 կ.
11)	ԴԷՊԻ ԱՐԱՐԱՏ, Արշ. Մխիթարեանի	— 40 կ.
12)	ՀԱՅՐԵՆԻ ՀՈՂԸ, վէպ Հանրի Բօրդօյի, թարգմ. Հ. Առաքելեանի	— 60 կ.
13)	ՏՆԱՅԻՆ ԲԺՇԿԱՐԱՆ, բժշկպ. Գ. Բաբեանի	
	I հատոր, Բնախօսութիւն եւ անդամազննութիւն	1 ր. —
	II » Հիւանդութիւններ (վարակիչ, ներքին, կաշուի), դեղարան, բառարան	1 ր. 60 կ.
14)	ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ԱԽՏԵՐ, բժ. Ս. Բուդուղեանի.	— 5 կ.
15)	ԲԺՇԿԻ ԶՐՈՅՑՆԵՐ խօլերայի մասին, բժ. Վ. Արծրունու	— 15 կ.
16)	ՁԵՌՆԱՐԿ տրամաբանութեան, հոգեբանութեան, բանահիւսութեան, Հ. Առաքելեանի	— 50 կ.
17)	ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՆԵՅՈՒԿՆԵՐԸ, Հ. Իբսէնի, թարգմ. Լ. Բաբայեանի	— 50 կ.
18)	ՔՍԱՆ ՎԷՊԻԿՆԵՐ, Գի դը Մօպասանի, թարգմ. Հ. Առաքելեանի	1 ր. —
19)	ՆՈՐ ԿԵԱՆՔԻ ՇԵՄՔՈՒՄ, դրամ. էտիւդ գաւառ. կեանքից, Ա. Ք.-ի	— 40 կ.
20)	ՆՇԱՆՎԱԾՆԵՐ, պիէս 3 գործ., Ալ. Աբէլեանի	— 60 կ.
21)	ԷԳՄՕՆՏ, ողբերգ. 5 գործ. Վ. Գ. Գէօթէի, թարգմ. Հմ. Մաժինեանի	— 50 կ.
22)	ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ, Լ. Ն. Տօլստօյի, թարգմ. Սուրխաթեանի	— 30 կ.
23)	ԿՕՆՖՈՒՑԻՈՍ (Չինական իմաստունը), Լ. Ն. Տօլստօյի խմբագրութեամբ կազմեց Ա. Բուլանժէ, թարգմ. Սուրխաթեանի	— 7 կ.
24)	ԱՍԱՑՈՒԱԾՔՆԵՐ ՄԱՀՕՄԵԴԻ, ընտրված Լ. Տօլստօյի, թ. Լ. Դանիէլեանի	— 5 կ.
25)	ԱՄԵՆՔԻ ՀԱՄԱՐ ԱՍՏՈՒԱԾ ՄԷԿ Է, Լ. Տօլստօյի, թարգմ. Լ. Դանիէլեանի	— 5 կ.
26)	ՔՈՅՐԵՐԸ, Լ. Տօլստօյի, թարգմ. Լ. Դանիէլեանի	— 5 կ.
27)	ԻՆՉՈ՞Վ ԵՆ ԿԵՆԴԱՆԻ ՄԱՐԴԻԿ, Լ. Տօլստօյի, թարգմ. Լ. Դանիէլեանի	— 10 կ.
28)	ՇԷՔՍՊԻՐ ԵՒ ԻՐ «ՀԱՄԼԷՏ» ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԱՂԲԻՒՐՆ ՈՒ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, Պետրոս Ադամեանի	1 ր. —
29)	ՑՈՒՇԱՐՁԱՆ ողբացեալ Արփիար Արփիարեանի	— 40 կ.
30)	ՄԻ ՀՆՋԻՒՆԻ ՄԻ ԳԻՐ (վեպագրութիւն), Ստ. Մալխասեանցի	— 20 կ.
31)	ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՅ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐ, Մուշեղ եպիսկոպոսի	— 35 կ.
32)	ՃՈՐՏԵՐԻ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԸ, նկարներով	— 15 կ.
33)	ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ, Ե. վ. Տէր-Մինասեանի	— 25 կ.
34)	ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ, թարգմ. Մ.-ի	— 15 կ.
35)	ՃԱՊՕՆԻԱ կամ ծագող Արեգակի երկիրը, Գ. Ի. Շրէյդէրի	— 25 կ.
36)	ՄԻԼՏՕՆԻ ԿԵԱՆՔԸ եւ գրական գործունէութիւնը, Հ. Առաքելեանի	— 30 կ.
37)	ԳԱԼԻԼԷՅԻ ԿԵԱՆՔԸ եւ գիտական գործունէութիւնը, Հ. Առաքելեանի	— 25 կ.
38)	ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ՀՐԱՀԱՆԳ ՀԱՆՐԱՊԱՐՏՈՒՑ։ Մակ. եպ. Բարխուտարեանի	— 80 կ.

Նրանք, որոնք կը դիմեն մեզ՝ պահանջելով վերոյիշեալ գրքերից 5 րուբլուց բարձր գումարի՝ կը ստանան 25% զեղչ։ 10 ր. բարձր գումարի պատուէր տուողներն ստանում են 30% զեղչ։
«Մշակի» բաժանորդներից նրանք, որոնք վերոյիշեալ բոլոր գրքերից մի-մի օրինակ կը պահանջեն, կը ստանան 40% զեղչ։ 50—24
ՃԱՆԱՊԱՐՀԱԾԱԽԸ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱ։

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный.